

Matkailutulo ja -työllisyys Satakunnassa, sen seutukunnissa ja Porin seudun kunnissa 2009-2015

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto
Euroopan sosiaalirahasto

Alun perin Prizztech Oy tilasi työn osana Porin seudun KOKO -ohjelmaa sekä Satakuntaliiton EAKR-rahoittamia Sijoitu ja matkaile Porin seudulla sekä Verkostoidu Porin seudulla -hankkeita Turun yliopiston kauppakorkeakoulun Porin yksiköltä

Työn tekivät tutkijat Ari Karppinen ja Saku Vähäsantanen.

Käsillä olevat kalvot ovat 4. matkailun aluetaloudellisen tulo- ja työllisyysvaikutusten päivitys Satakunnassa. Tässä merkittävämpänä tutkimuksellisena uudistuksena on matkailun kerroinvaikutusten päivitys. Edellinen oli vuodelta 2011 ja kuvasi 2000-luvun elinkeinorakennetta – nyt uudistettu kerroin vuodesta 2013 nykyhetkeen.

PRIZZTECH

TUTKIMUKSEN PERUSTARKOITUS

- TUOTTAA SATAKUNNAN MATKAILUN KEHITTÄMISEKSI MÄÄRÄLLISTÄ, TILASTOIHIN PERUSTUVAA TIETOA SEN AIKAANSAAMASTA:
 - TULOSTA (€) ja
 - TYÖLLISYYDESTÄ (htv);
- SATAKUNNASSA, POHJOIS-SATAKUNNAN, PORIN JA RAUMAN SEUTUKUNNISSA JA PORIN SEUTUKUNNAN KUNNISSA;
- Tutkimuksessa vuodet 2009-2015 koskevat Satakunnan, Porin seutukuntaa ja sen kuntia ja 2011-2015 Rauman ja Pohjois-Satakunnan seutukuntaa.

ALMA^{NUM}

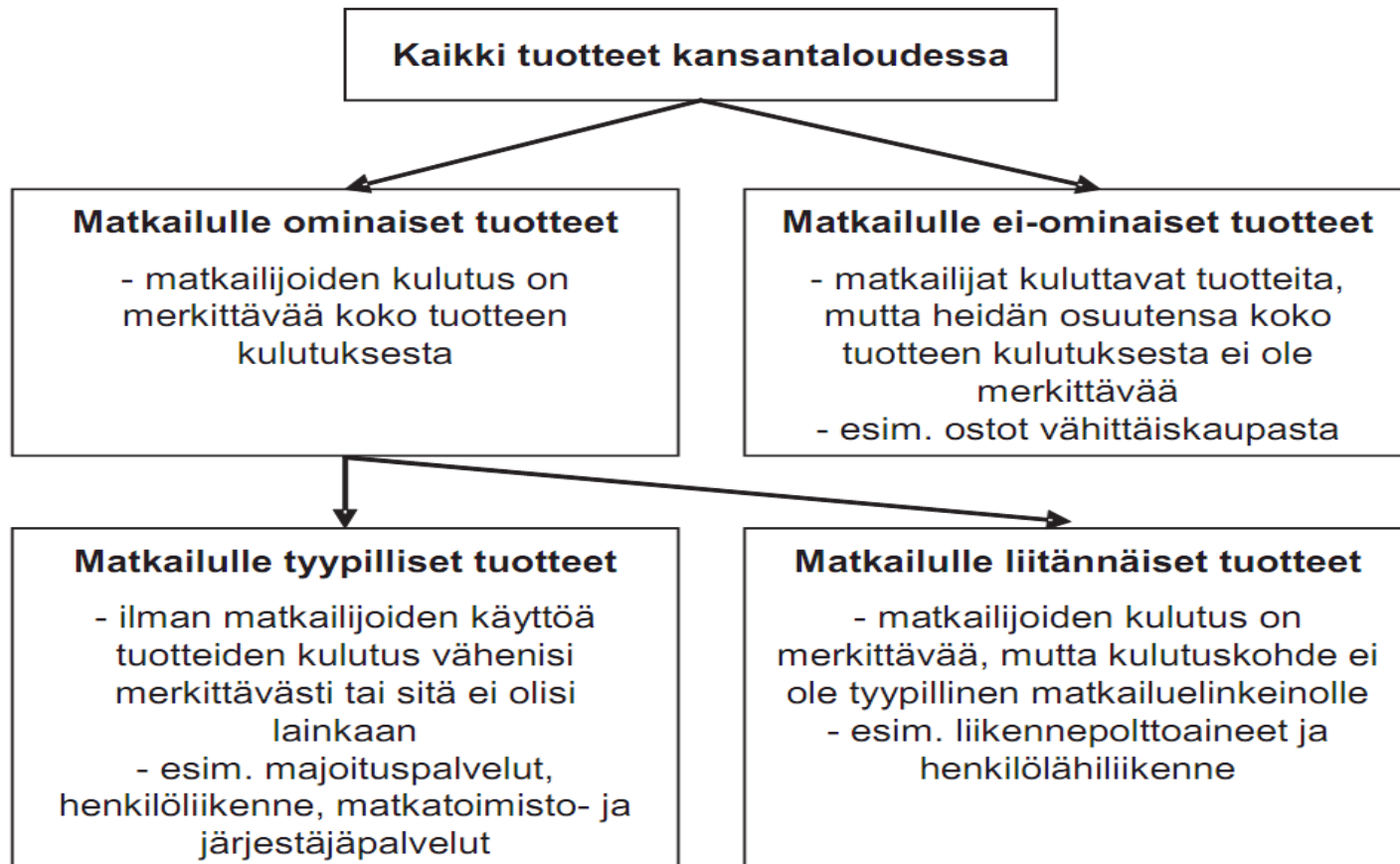
MATKAILUMALLIN TAUSTAA

- VUONNA 2011 ON KEHITETTY TILASTO- JA TALOUSTIEDE- LÄHTÖINEN ALUEELLISESTI RÄÄTÄLÖITY – ALUEEN ELINKEINORAKENTEEN HUOMIOIVA – MATKAILUTULON JA - TYÖLLISYYDEN NUMEERINEN LASKENTAMALLI (**ALMA^{NUM}**)
- MALLILASKELMAT PÄIVITETÄÄN TILASTOJEN OSALTA NYT 3. KERRAN.
- ALUEELLISEN MATKAILUN NUMEERISTEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTIIN KEHITETYSTÄ JA VIRALLISIIN YRITYSTILASTOIHIN PERUSTUVASTA LASKENTAMALLISTA ON NYT ENSIMMÄISEN KERRAN PÄIVITETTY MYÖS ALUEELLINEN TULO- JA TYÖLLISYYSKERROIN.
 - Ensimmäinen kerroin laadittiin vuonna 2011 ja se perustui 2000-luvun Satakunnan elinkeinorakenteeseen.
 - Nyt päivitetty kerroin perustuu tuoreimpaan mahdolliseen elinkeinorakennekuvaukseen (panos-tuotostaulukot 2015 kuvaten vuoden 2013 aluetalouden rakennetta) ja sitä tuoreimpiin tilastoihin.

MATKAILUN MÄÄRITTÄMINEN

- PERUSHAASTEET:
 - Tilastot eivät tunne
 - matkailutoimialaa tai
 - matkailutuotteita
 - => ne on määritettävä erikseen
 - Maatasolla useissa maissa tehdään ja julkaistaan säännöllisesti matkailutilinpitoa (Tourism Satellite Accounts), joissa on määritelty matkailutoimialoja ja -tuotteita.
 - Aluetasolla
 - kaikki maakuntia koskien on tehty kattavana matkailutuloarvio erillishankkeena, viimeksi Konttinen 2006 (Tilastokeskus/KTM), jossa on määritelty eri matkailutoimialojen matkailutuotteiden tulo-osuuksia.
 - yksittäisten alueiden ja matkailukeskusten tapauksessa arvioitu matkailutuloa ja -työllisyyttä useissa erillishankkeissa, joissa arviointimenetelmät (usein ei julkisia) ja arvioinnin suorittajat ovat varsin moninaisia.

Lähde: Konttinen (2006)

Kuva 1. Matkailulle ominaiset ja ei-ominaiset tuotteet

SATAKUNNAN matkailutulon ja – työllisyyden määrittäminen

- VÄLITÖN MATKAILUTULO (milj. €)
 - Matkailuun liittyvät toimialat (Tilastokeskuksen (TK) satelliittitilinpito) pohjana:
 - Toimialaluokituksen (TOL) korjaus 2002 => 2008
 - Satakunnan, sen seutukuntien ja Porin seutukunnan kuntien toimialapäällekkäisyyksien (TOL) puhdistus
 - Toimialojen matkailutulo prosenttiosuudet on estimoitu Konttisen 2006 (TK/KTM) tutkimuksen perusteella: Satakunnan matkailutilinpito.
 - Toimipaikkarekisteriaineistosta liikevaihtomuuttajat
- VÄLITÖN MATKAILUTYÖLLISYYS: (htv)
 - Kuten yllä paitsi henkilöstömäärämuuttuja
 - Osa- ja määräaikaisuus sekä kausiluonteisuus mukana

SATAKUNNAN kokonaismatkailutulon ja -työllisyyden määrittäminen

- MATKAILUN KOKONAISTULO
 - Maakuntatasolla huomioidaan kerrannaisvaikutukset eli lasketaan välitön ja kerrannainen matkailutulo ja -työllisyys, josta saadaan kokonaisvaikutus.
 - Käytetään pohjana kansainvälisten matkailututkimusten (keynesiläistä) aluetaloudellista kerroinrakennetta (huomioi tulovuodot jokaisella tulonkiertokierroksella)
 - Kerroin on kalibroitu Satakuntaa koskevilla tilastollisilla parametreilla numeeristen arvojen saamiseksi:
 - Huomioitu ensimmäisen tulokierroksen suorat tulovuodot matkailutulossa Satakunnan aluetalouden rakenne huomioiden (valtakunnallisesta panos-tuotomatriiseista johdettu alueellinen panos-tuotomalli)
 - Kertoimessa huomioitu koko Satakunnan tulovuodot muihin maakuntiin, ulkomaille sekä tuoteverovuodot (netto)
 - Rajakulutusalttiudet (Satakunnassa ja muualla tuotetuille hyödykkeille ja palveluille) tuloluokittain
- MATKAILUN KOKONAISTYÖLLISYYS:
 - kerrannaiset vaikutukset arvioitu vakiotuottavuusolettamuksella (liikevaihto/henkilöstö) maakuntatasolla.

Satakunnan matkailutulon ja - työllisyyden määrittäminen: kerrannaisvaikutusten päivitys 2016

- Kerroinvaikutusta arvioitaessa on hyödynnetty uusimpia vuoden 2015 valtakunnallisia panos-tuotostaulukoita (koskevat vuotta 2013), jotka on alueellistettu koskemaan Satakunnan nykyistä aluerakennetta sijaintiosamääräkorjauksella.
 - => saadaan uusimmat arviot toimialojen välisistä panos-tuotosvirroista ja elinkeinorakenteesta ja tulovuodoista muualle Suomeen, ulkomaille ja (valtion) verotukseen
- Alueellisen rajakulutusaltiuden laskemisessa on hyödynnetty uusimpia tutkimuksia ja tulo- sekä kulutustilastoja
- Työllisyyskertoimia laskettaessa on hyödynnetty uusimpia alueellisia tuottavuusaineistoja

9

SEUTUKUNTIEN matkailutulon ja - työllisyyden määrittäminen

- Matkailutoimialat kuten maakuntatasolla
- Välitön matkailutulo:
 - Matkailunprosenttiosuudet ja muuttuja sama kuin maakuntatasolla
- Välitön matkailutyöllisyys
 - Matkailunprosenttiosuudet ja muuttuja sama kuin maakuntatasolla
- Ei arvioida matkailun kerrannaisvaikutuksia johtuen siitä, että tulovuodot seutukuntatasolla ovat merkittäviä (ei voida käyttää maakuntatason kertoimia)
 - => kerroinvaikutukset ovat suhteellisesti pieniä

Yksittäisen KUNNAN matkailutulon ja -työllisyyden määrittäminen Porin seutukunnassa

- Välitön matkailutulo
 - Arvioitu kuten edellä seutukuntatasolla, mutta kuntatasolla lisäongelmana tietosuojasyistä salatut havainnot
 - RATKAISU: Kuntakohtaiset matkailuliikevaihto- ja -henkilöstömäärä muuttujat tilattu TK:sta erikseen matkailuaggregaattimuuttujina (eli summa kaikilta matkailutoimialoilta ja -tuotteista)
- Välitön matkailutyöllisyys
 - Menettelytapa kuten edellä
- Ei ole arvioitu kerrannaisvaikutuksia

ENNAKKOLUVUT: Satakunnan, sen seutukuntien ja Porin seudun kuntien matkailutulon ja -työllisyyden määrittäminen 2015

- Kaikilla aluetasoilla lisäongelmana on se, että liikevaihto- ja henkilöstöluvut pitkällä viiveellä (tavallisesti yli vuoden).
- Tässä tutkimuksessa 2015 luvut ovat ennakoarvioita
 - TK:sta on tilattu erikseen Satakunnan eri toimialojen suhdanneaineisto* (liikevaihto ja henkilöstö), jonka avulla estimoidaan viimeksi saatavilla olevan matkailutulon ja -työllisyyden ALMA^{num} -arvioihin perustuen ennakkoluvut muutaman kuukauden julkaisuviiveellä (tässä vuoden 2015 ennakoarviot):
 - Esim. liikevaihtoluvut matkailulle tyypillisten toimialojen kasvun avulla
 - työllisyysluvut palvelutoimialojen kasvun avulla.

* Kyseessä on kuukausiaineisto, jossa tilastoviive voidaan saada minimissään 3,5 kuukauteen.

ALMA^{num}-matkailumallin tulokset 2016

SATAKUNTA

TULOKSET: SATAKUNTA

VÄLITÖN MATKAILUTULO JA -TYÖLLISYYS SATAKUNNASSA

Muuttuja	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Liikevaihto (milj. €)	224,1	228,5	235,2	232,7	250	243,8	246,9
Liikevaihdon vuosimuutos (milj. €)		4,4	6,7	-2,5	17,3	-6,2	3,1
Liikevaihdon muutos (%)		2,0 %	2,9 %	-1,1 %	7,4 %	-2,5 %	1,3 %
Henkilöstö (htv)	1 774	1 820	1 904	1 802	1 957	1 773	1 737
Henkilöstön muutos (htv)		47	84	-102	155	-184	-36
Henkilöstön muutos (%)		2,6 %	4,6 %	-5,4 %	8,6 %	-9,4 %	-2,0 %

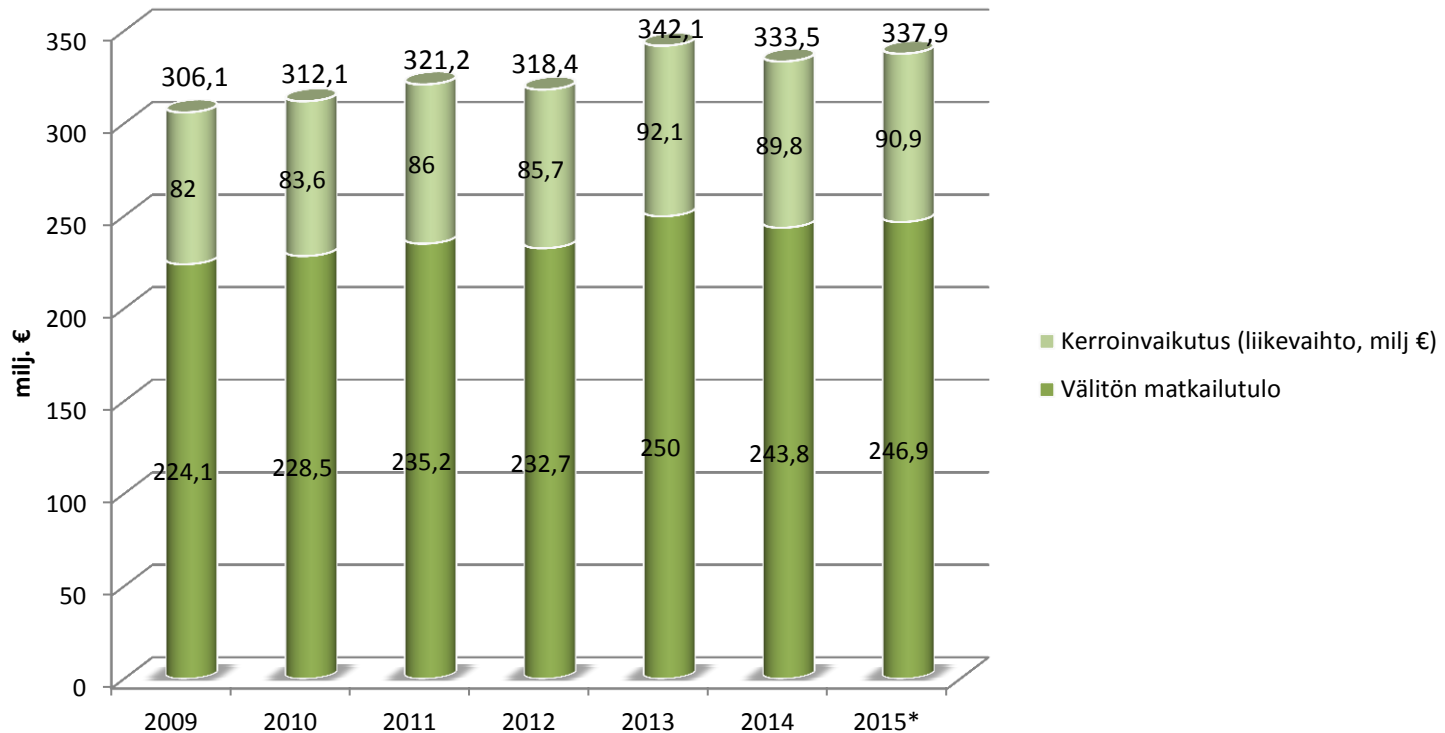
KOKONAISMATKAILUTULO JA -TYÖLLISYYS SATAKUNNASSA

Muuttuja	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Liikevaihto (milj. €)	306,1	312,1	321,2	318,4	342,1	333,5	337,9
Liikevaihdon muutos (milj. €)		6	9,1	-2,8	23,7	-8,6	4,4
Kerroinvaikutus (liikevaihto, milj €)	82	83,6	86	85,7	92,1	89,8	90,9
Henkilöstö (htv)	2 172	2 226	2 336	2 155	2 336	2 143	2 112
Henkilöstön muutos (htv)		54	110	-181	181	-193	-31
Kerroinvaikutus (henkilöstö, HTV)	398	406	432	353	379	370	375

* Ennakoarvio

TULOKSET: SATAKUNTA

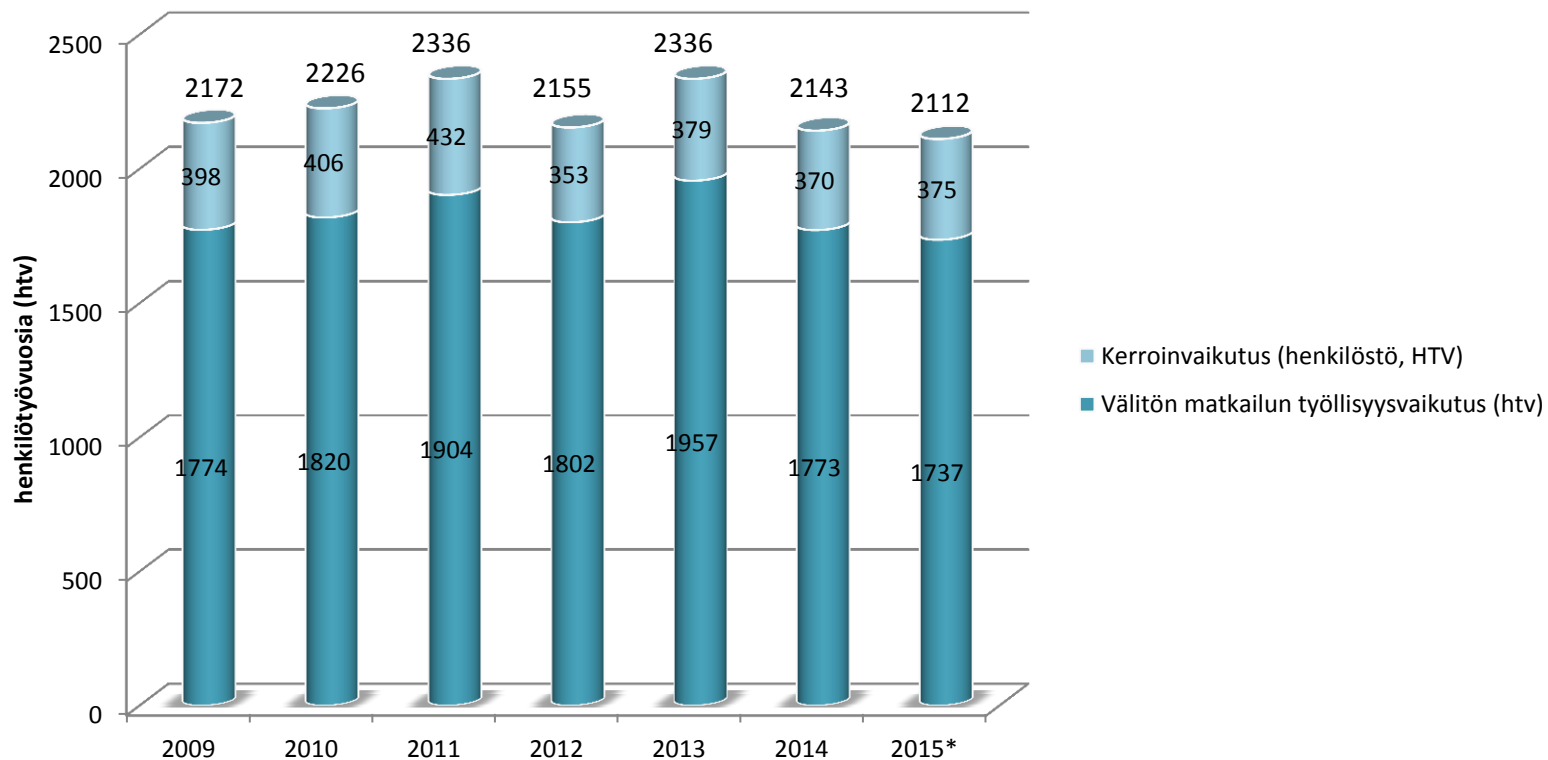
Matkailutulon jakaantuminen välittömään ja kerrannaiseen vaikutukseen Satakunnassa 2009-2015*

* Ennakkoarvio

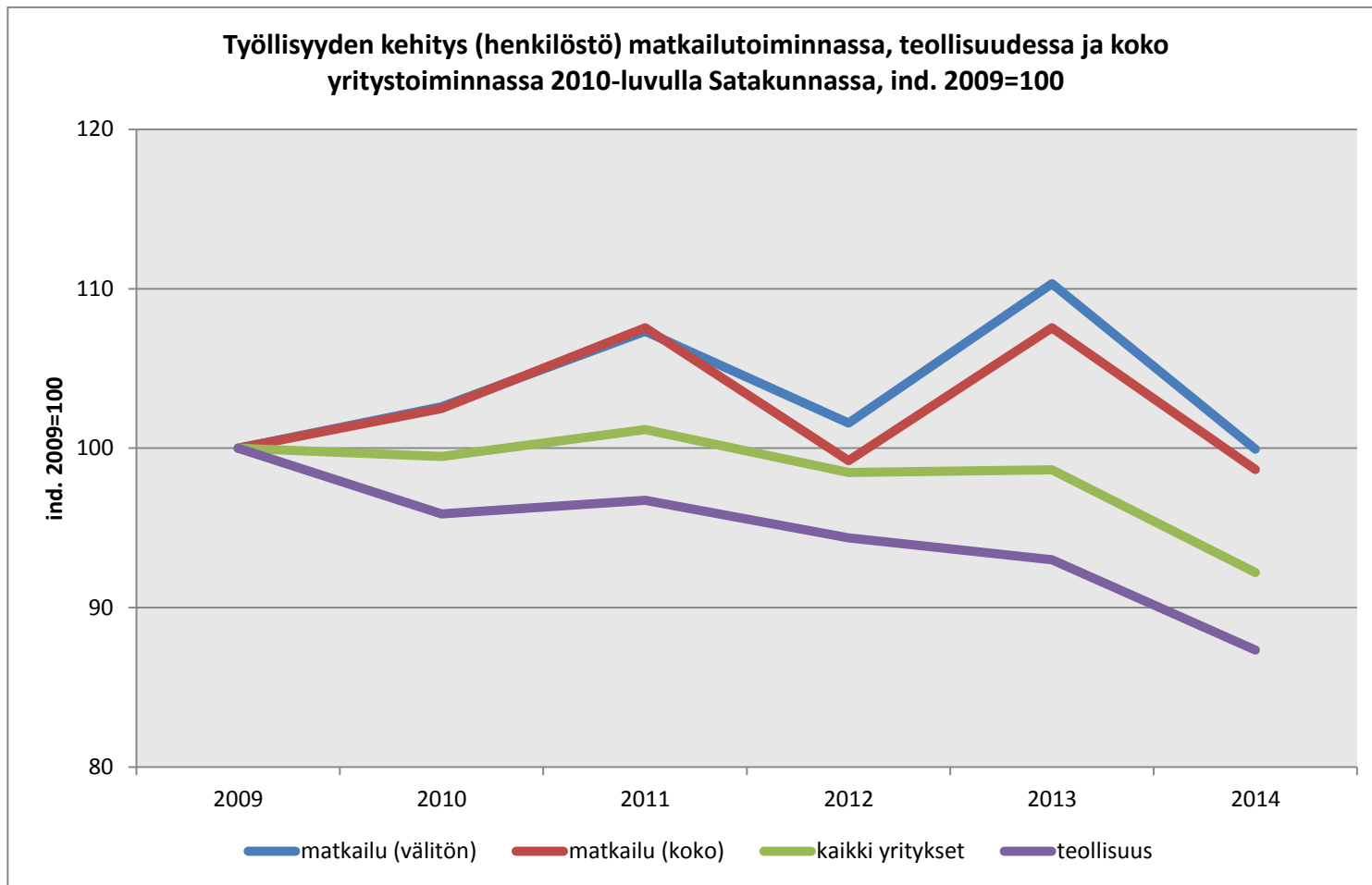
TULOKSET: SATAKUNTA

Matkailun aikaansaama välitön ja kerrannainen työllisyysvaikutus Satakunnassa 2009-2015

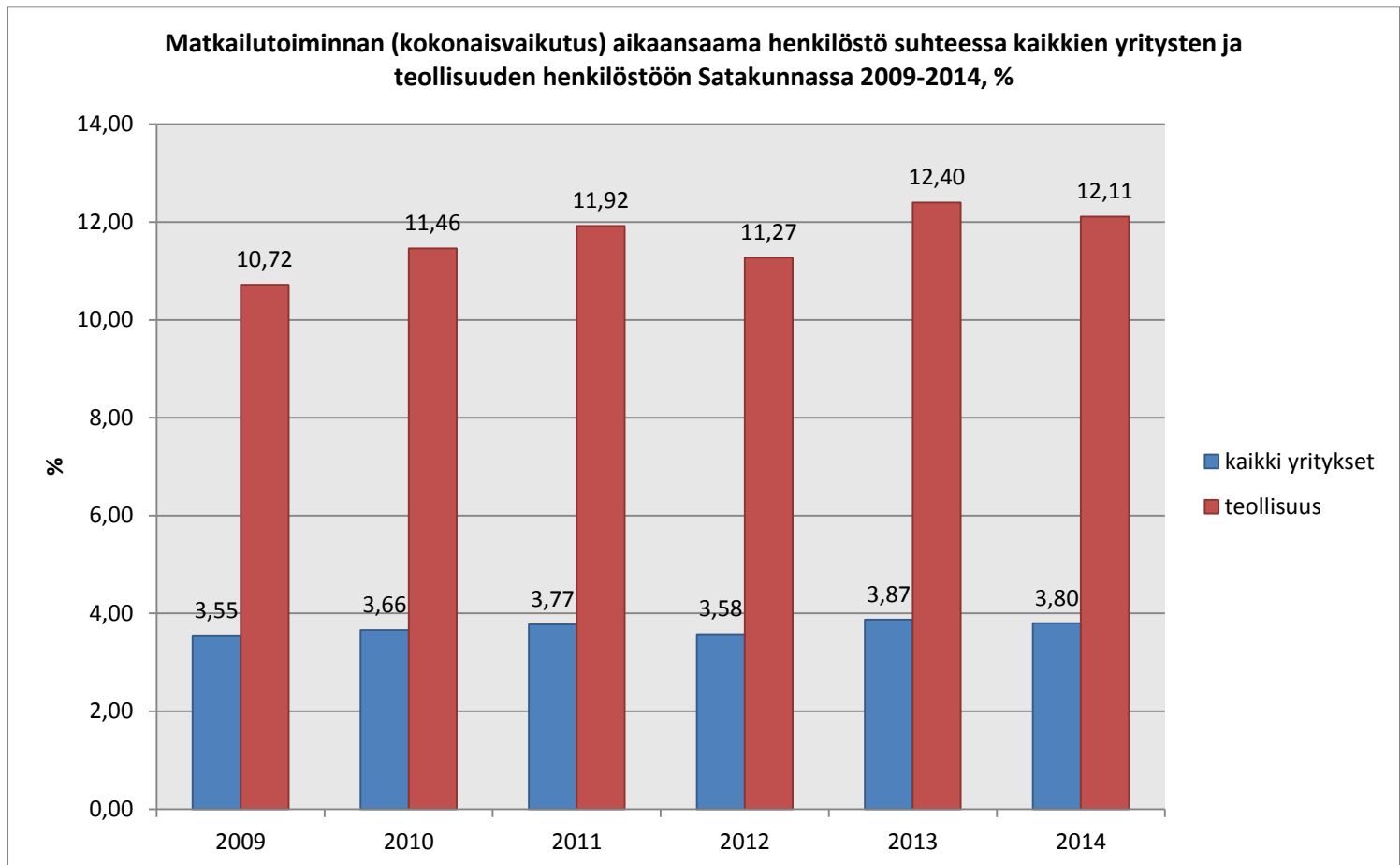

* Ennakkoarvio

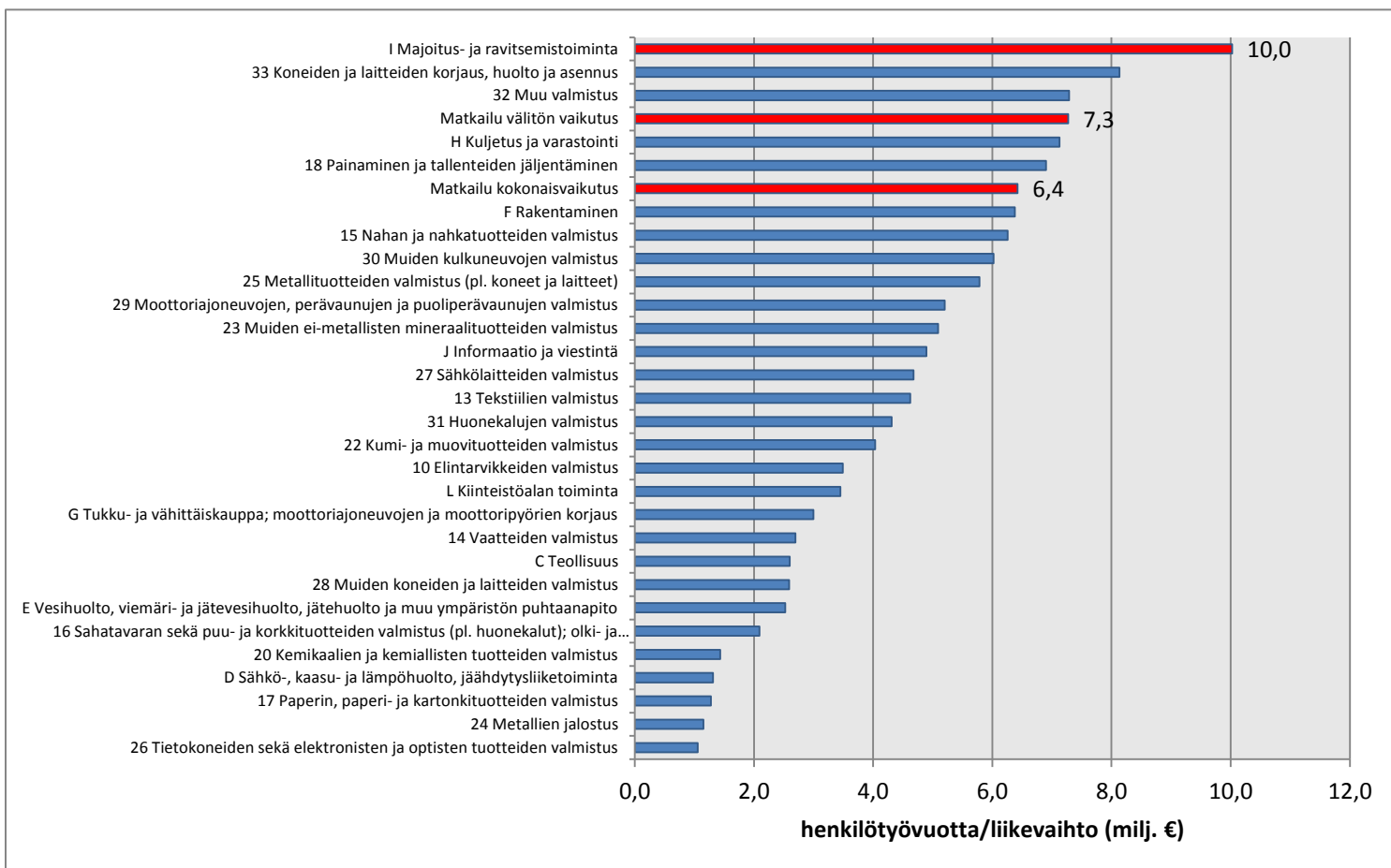
Matkailun merkitys: matkailun työllisyyden kehitys suhteessa teollisuuteen ja koko yritystoimintaan Satakunnassa

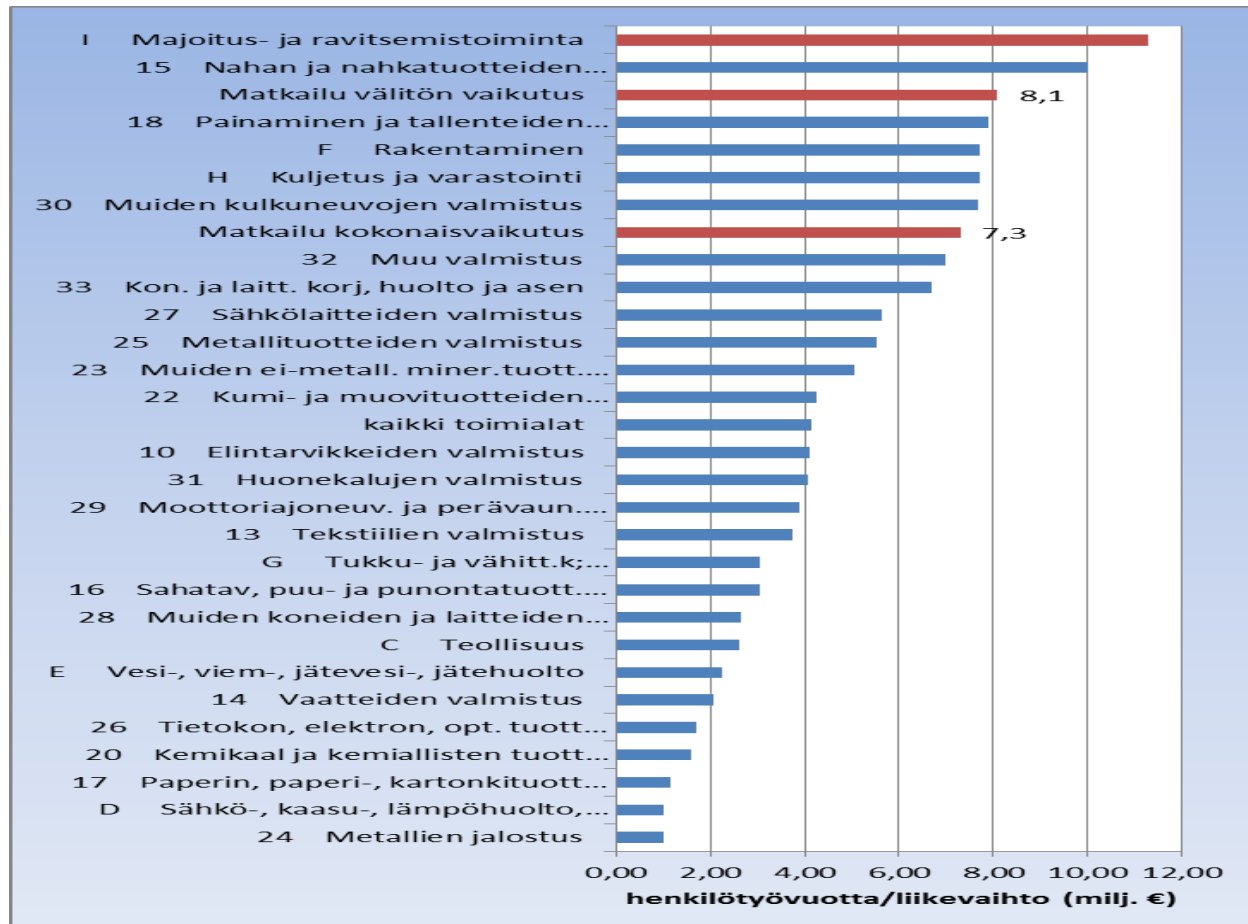
Matkailun merkitys: henkilöstömäärät suhteessa kaikki yrityksiin ja teollisuuteen

Matkailun merkitys: työllistävyys Satakunnassa 2014: jokainen liikevaihtomiljoona matkailussa saa aikaan 7,3 htv maakunnassa

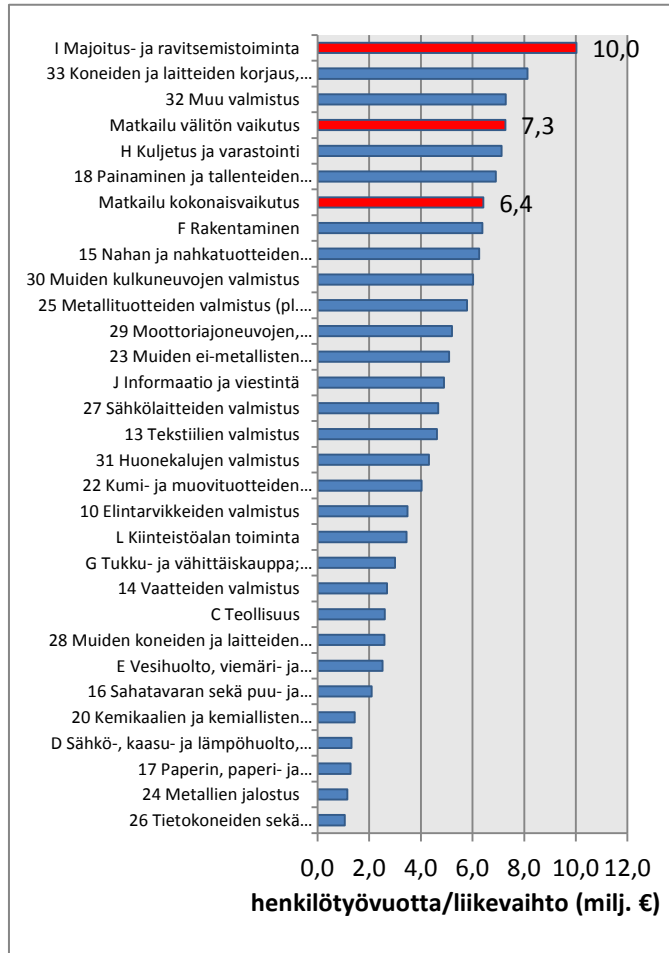
VERTAILU AIEMPAAN: matkailun työllistävyys Satakunnassa (2011)

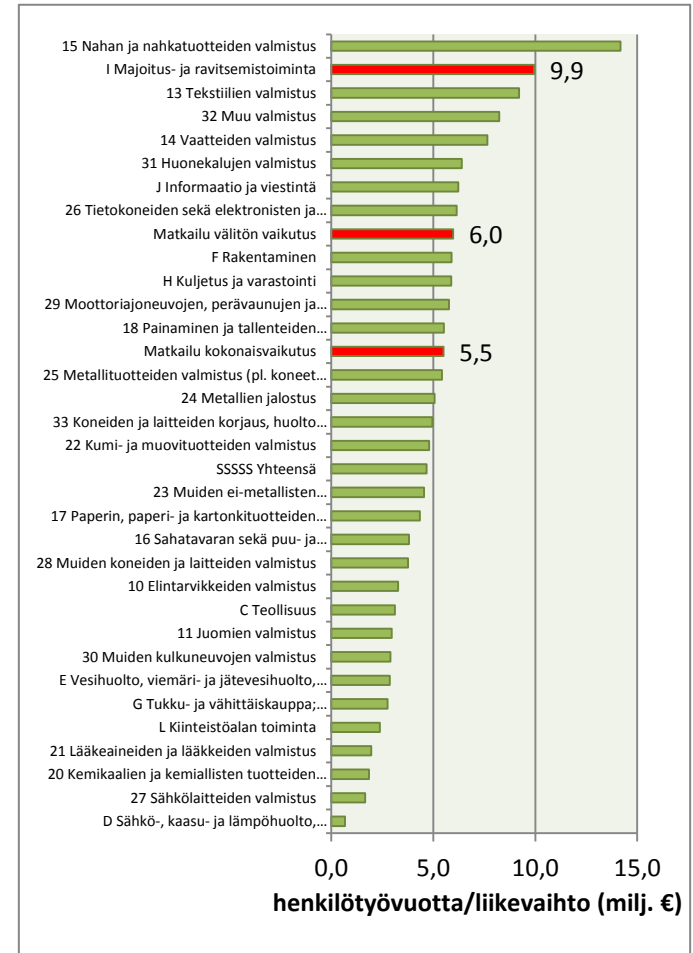
ALUEVERTAILU: matkailun työllistävyys Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa (2014)

21

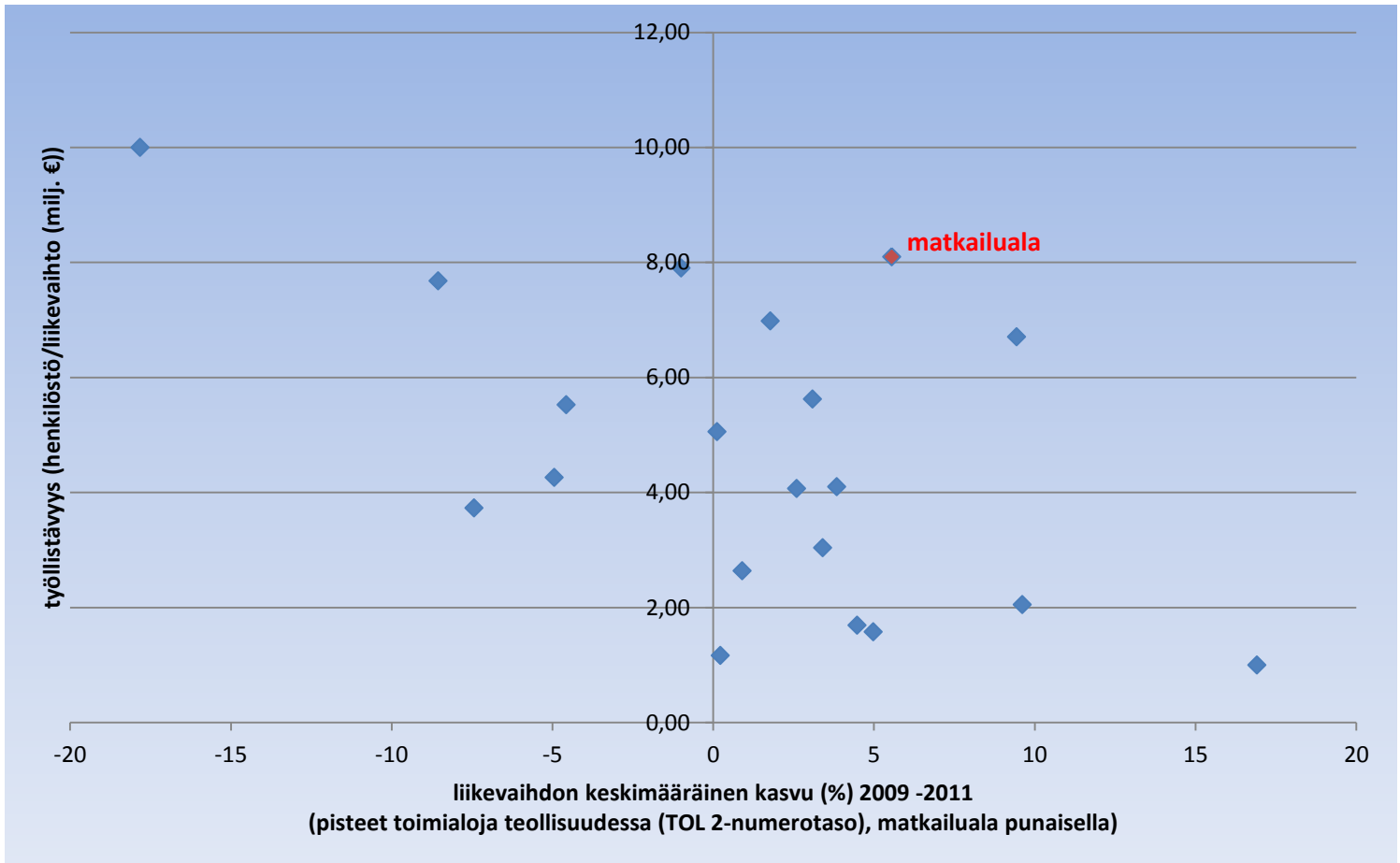
Satakunta

Varsinais-Suomi

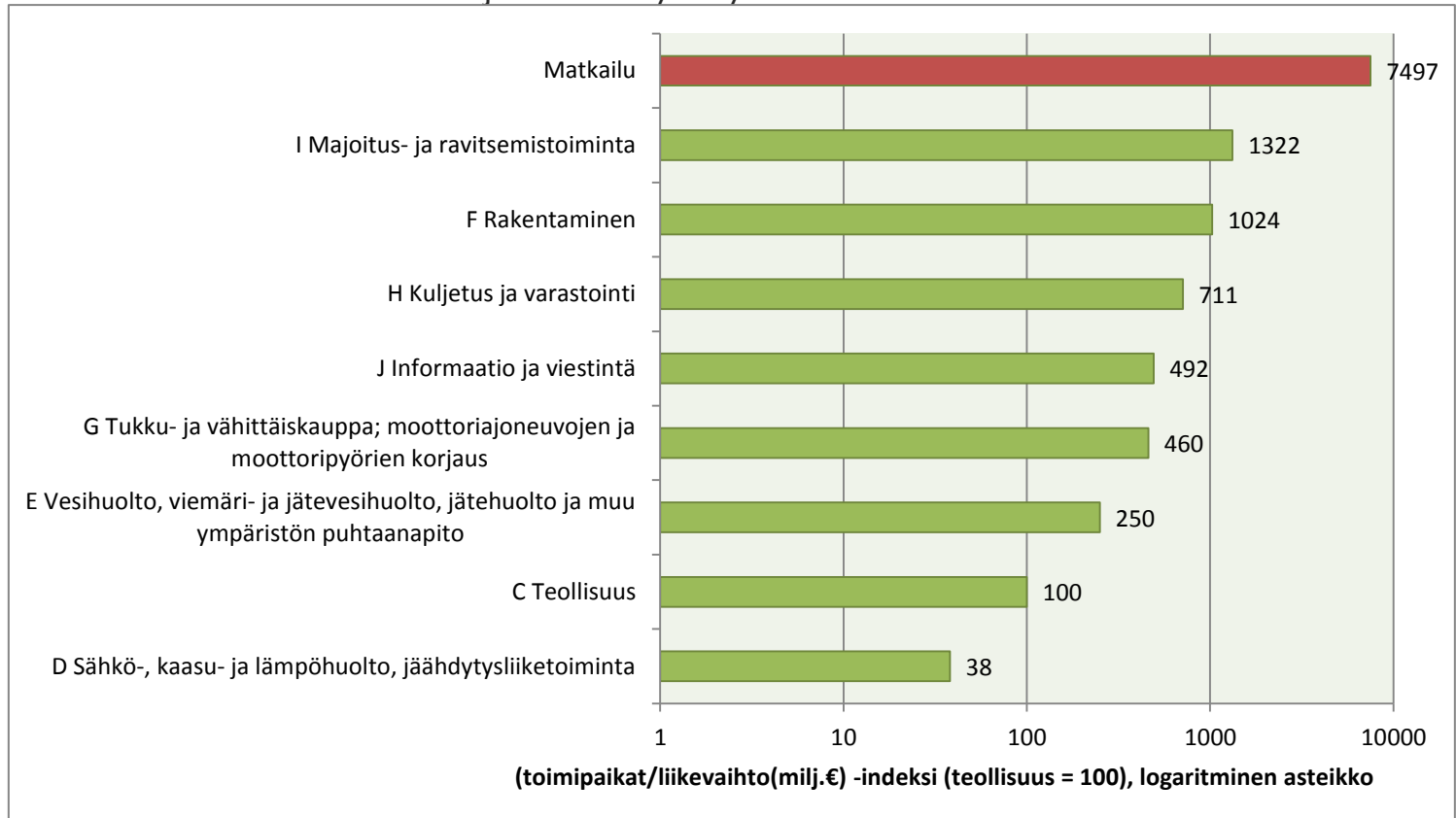

Matkailun työllisyyskontribuutio Satakunnassa 2009-2011: matkailu työllistää ja on suhteellisesti kasvuaala

Matkailun ja eräiden päätoimialojen sisäisen tulonmuodostuksen suhteellinen resilienssi-indeksi¹ (teollisuus = 100) Satakunnassa 2014

matkailussa 75-kertainen määrä toimipaikkoja osallistuu liikevaihtomiljoonan synnyttämiseen verrattuna teollisuuteen

¹ Alueellinen toimialojen sisäisen tulonmuodostuksen suhteellinen resilienssi-indeksi kertoo sen, kuinka monta kertaa enemmän toimialan toimipaikkoja osallistuu liikevaihtomiljoonan synnyttämiseen verrattuna alueen teollisuuteen. Indeksien suuri arvo heijastaa toimialan tulonmuodostuksen vähäisempää häiriöherkkyyttä.

ALMA^{num}-matkailumallin tulokset 2016

SATAKUNNAN SEUTUKUNNAT

Tulokset: Porin seutukunta

VÄLITÖN MATKAILUTULO JA -TYÖLLISYYS PORIN SEUTUKUNNASSA 2009-2015

<u>Muuttuja</u>	<u>2009</u>	<u>2010</u>	<u>2011</u>	<u>2012</u>	<u>2013</u>	<u>2014</u>	<u>2015*</u>
Liikevaihto (milj. €)	146,5	149,8	151	152,8	161,8	158,4	160,5
Liikevaihdon vuosimuutos (milj. €)		3,3	1,2	1,8	9	-3,4	2,1
Liikevaihdon muutos (%)		2,0 %	0,8 %	1,2 %	5,9 %	-2,1 %	1,3 %
Henkilöstö (htv)	1 094	1 132	1 160	1 125	1 247	1 103	1 081
Henkilöstön muutos (htv)		47	28	-35	122	-144	-22
Henkilöstön muutos (%)		2,6 %	2,5 %	-3,0 %	10,8 %	-11,5 %	-2,0 %

Tulokset: Rauman seutukunta

VÄLITÖN MATKAILUTULO JA -TYÖLLISYYS RAUMAN SEUTUKUNNASSA 2011-2015

<u>Muuttuja</u>	<u>2011</u>	<u>2012</u>	<u>2013</u>	<u>2014</u>	<u>2015*</u>
Liikevaihto (milj. €)	68,5	63,6	73,2	69,4	70,3
Liikevaihdon vuosimuutos (milj. €)		-4,9	9,6	-3,8	0,9
Liikevaihdon muutos (%)		-7,2 %	15,1 %	-5,2 %	1,3 %
Henkilöstö (htv)	598	543	585	541	530
Henkilöstön muutos (htv)		-55	42	-44	-11
Henkilöstön muutos (%)		-9,2 %	7,7 %	-7,5 %	-2,0 %

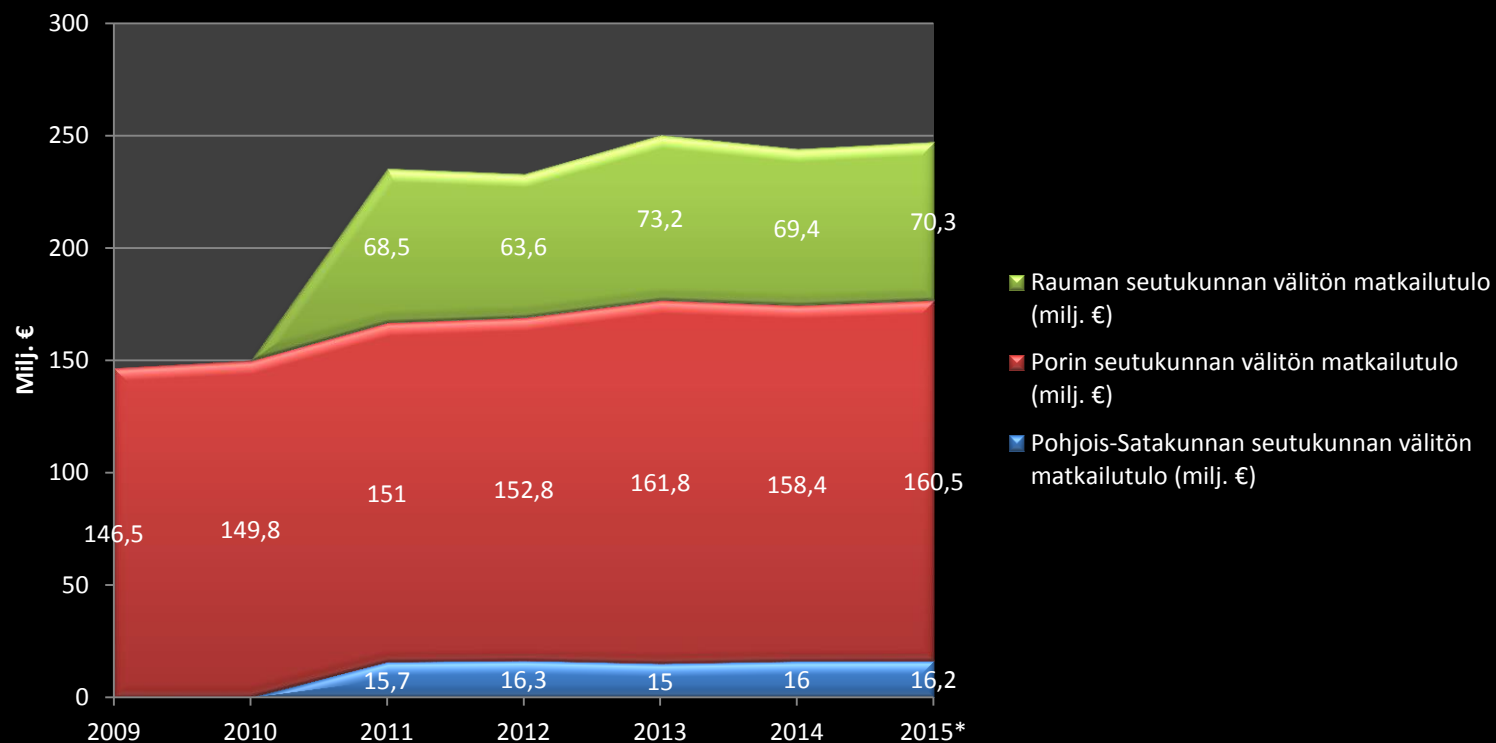
Tulokset: Pohjois-Satakunnan seutukunta

VÄLITÖN MATKAILUTULO JA -TYÖLLISYYS POHJOIS-SATAKUNNAN SEUTUKUNNASSA 2011-2015

<u>Muuttuja</u>	<u>2011</u>	<u>2012</u>	<u>2013</u>	<u>2014</u>	<u>2015*</u>
Liikevaihto (milj. €)	15,7	16,3	15	16	16,2
Liikevaihdon vuosimuutos (milj. €)		0,6	-1,3	1	0,2
Liikevaihdon muutos (%)		3,8 %	-8,0 %	6,7 %	1,3 %
Henkilöstö (htv)	146	134	125	128	126
Henkilöstön muutos (htv)		-12	-9	3	-2
Henkilöstön muutos (%)		-8,2 %	-6,7 %	2,4 %	-1,6 %

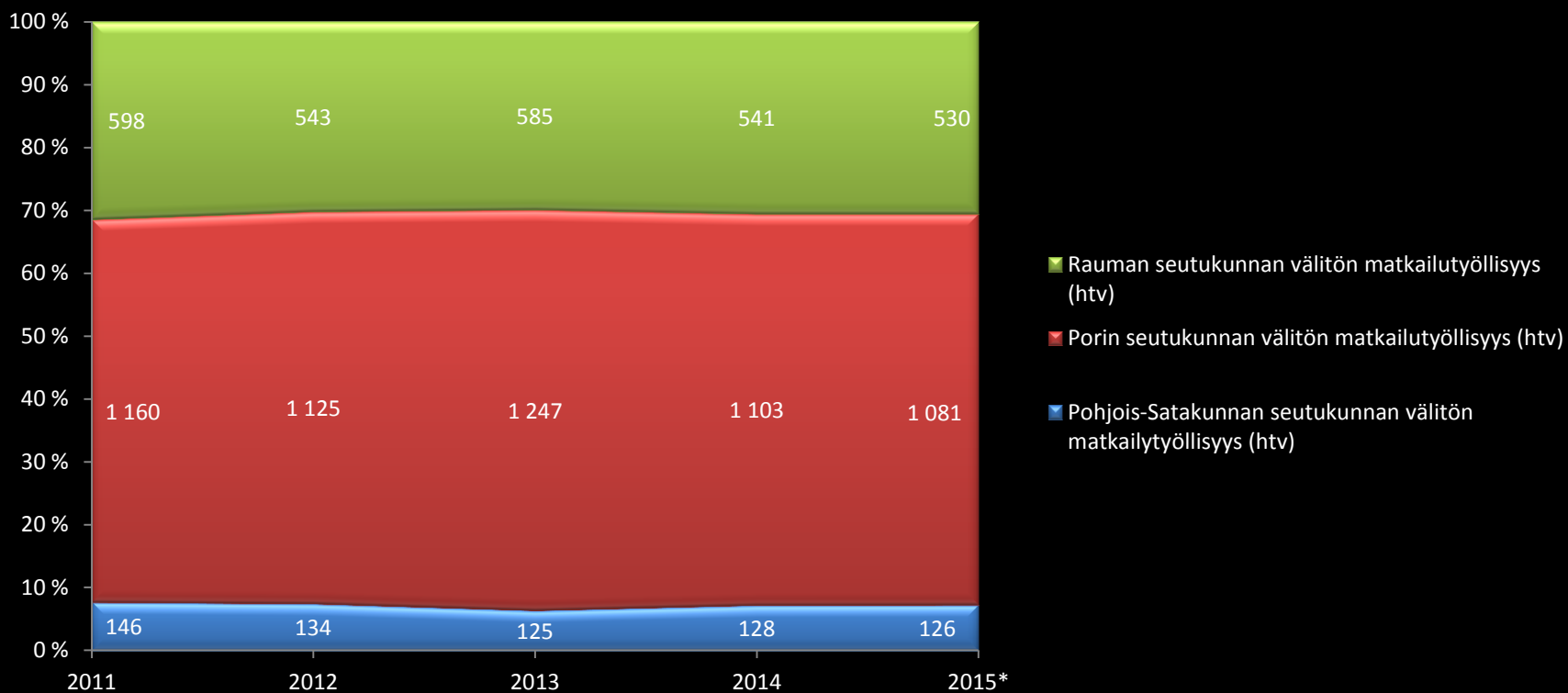
Satakunnan seutukuntien matkailutulot 2011-2015

Välittömän matkailutulon jakautuminen seutukunnittain Satakunnassa 2011-2015

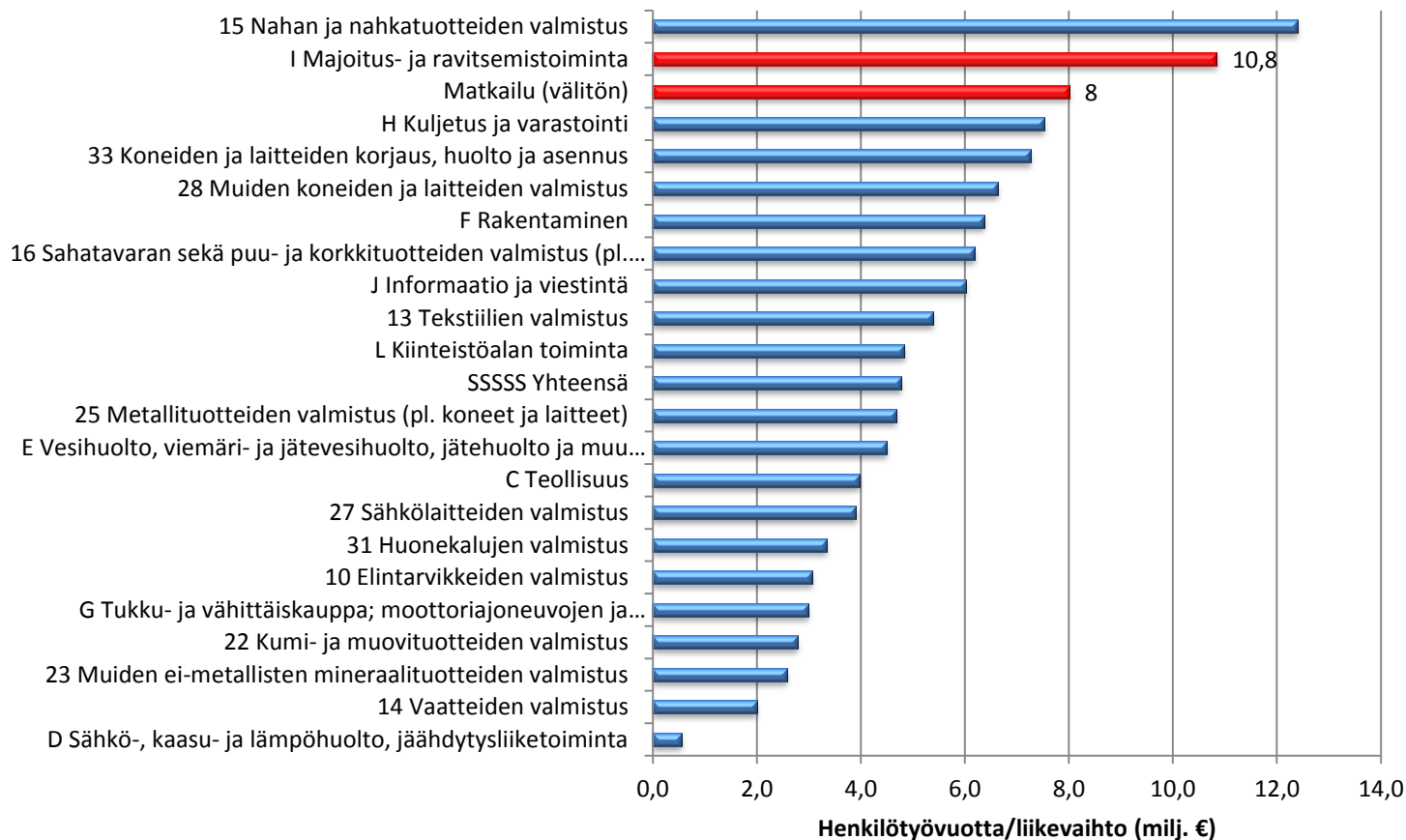

Satakunnan seutukuntien matkailutyöllisyys 2011-2015

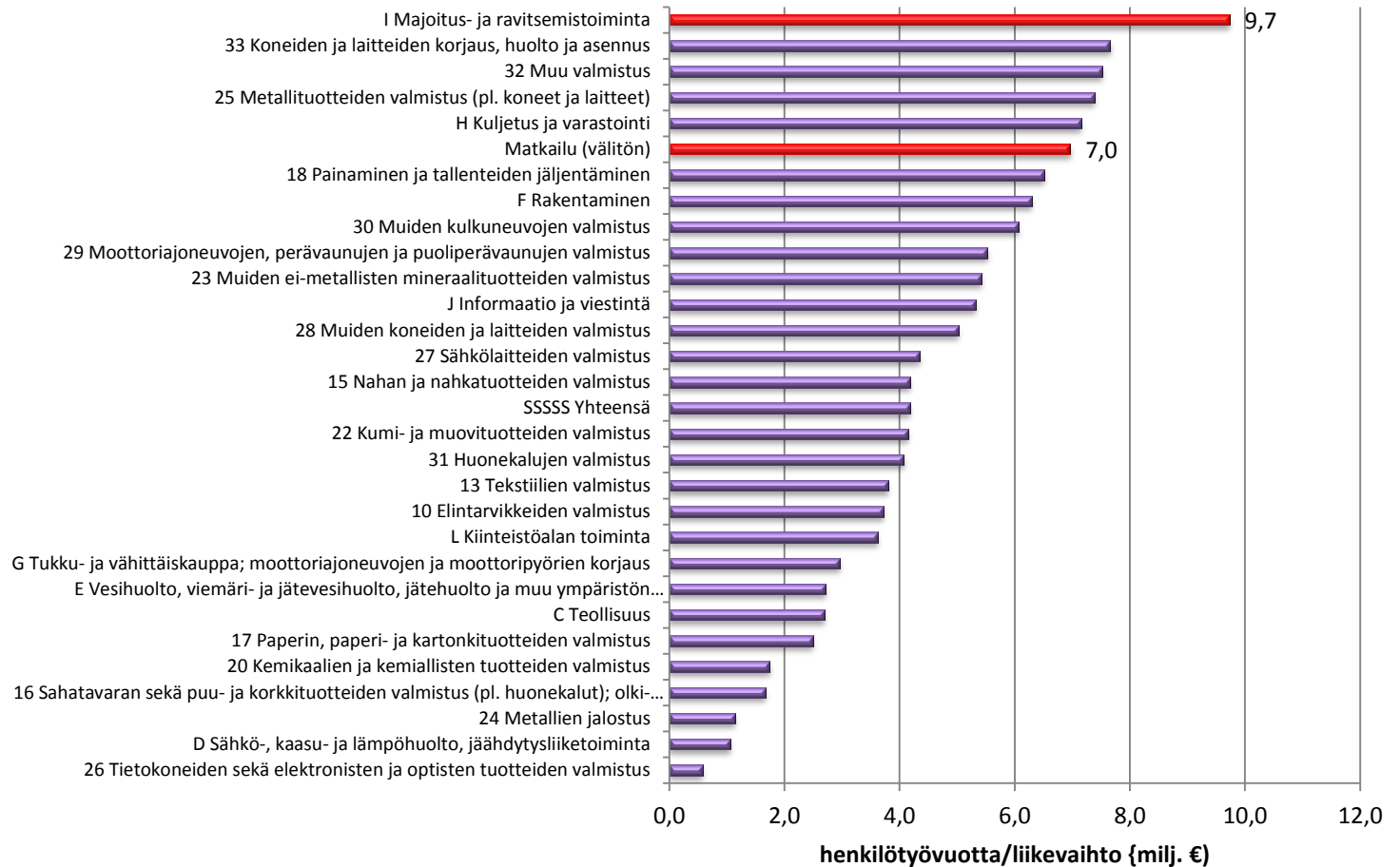
Matkailutyöllisyyden seutukunnittainen jakautuminen (% ,htv)
Satakunnassa 2011-2015

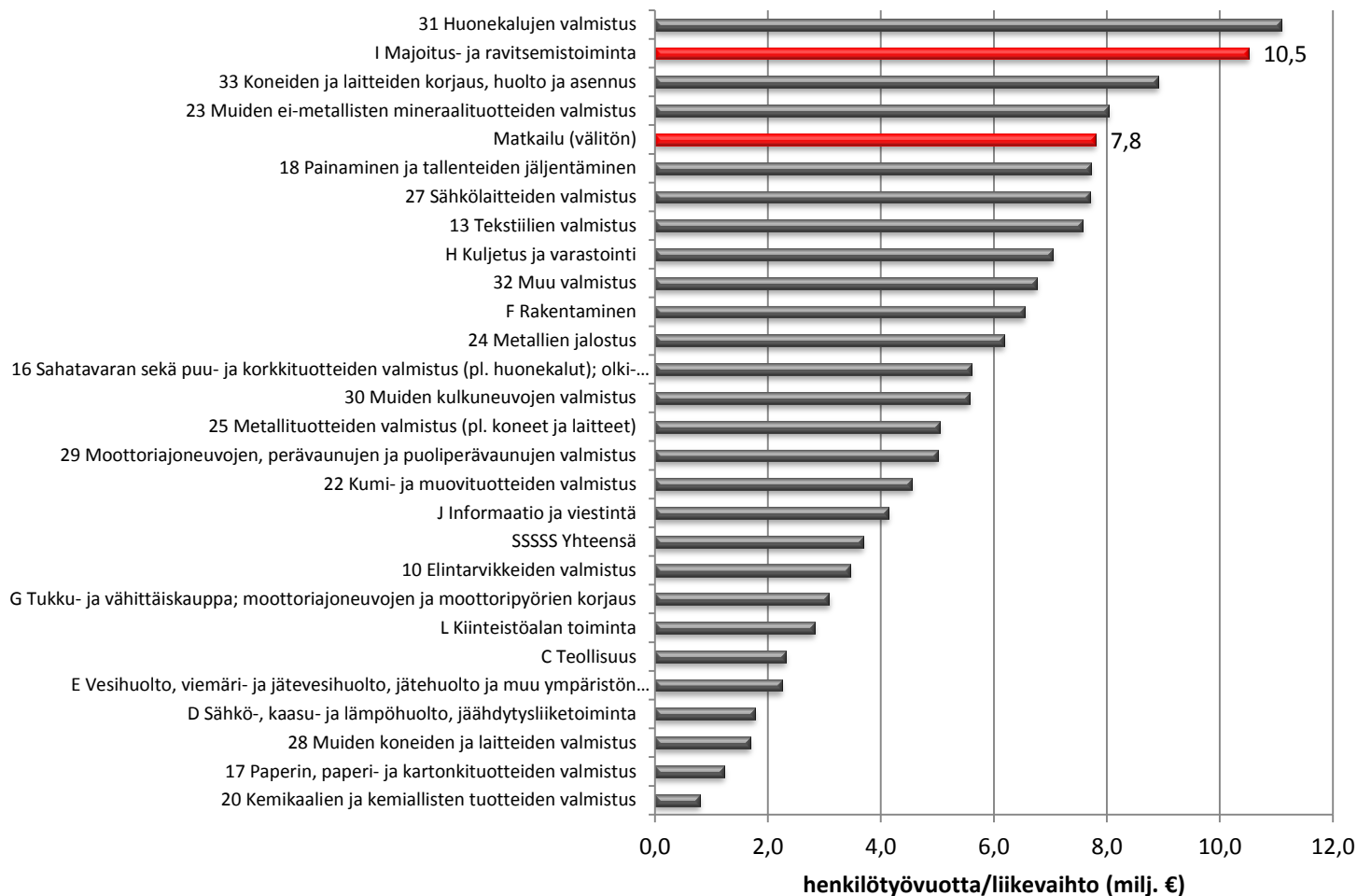
Matkailun työllistävyys Pohjois-Satakunnassa 2014: matkailun liikevaihtomiljoona tuo 8 htv

Matkailun työllistävyys Porin seutukunnassa 2014

Matkailun työllistävyys Rauman seutukunnassa 2014

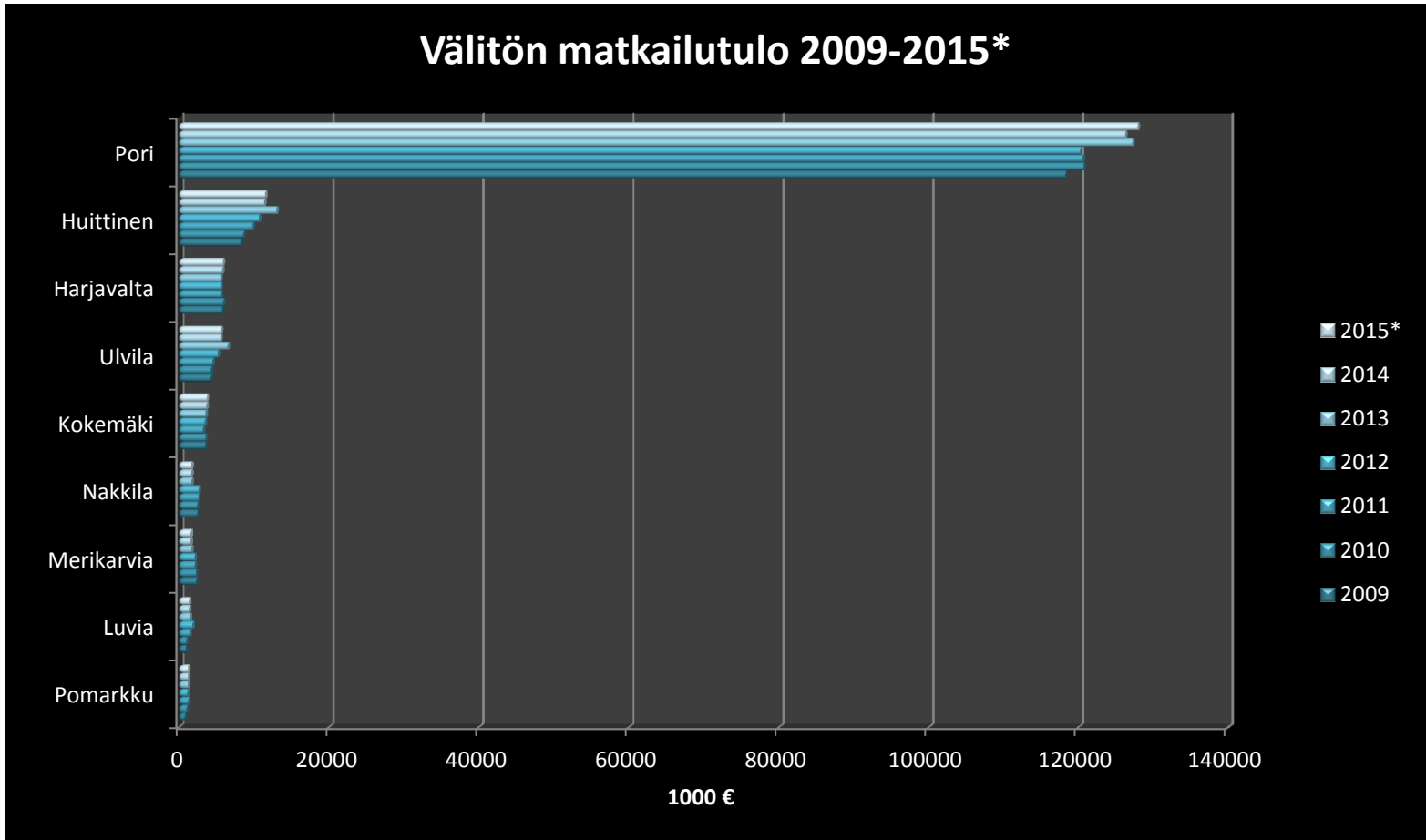

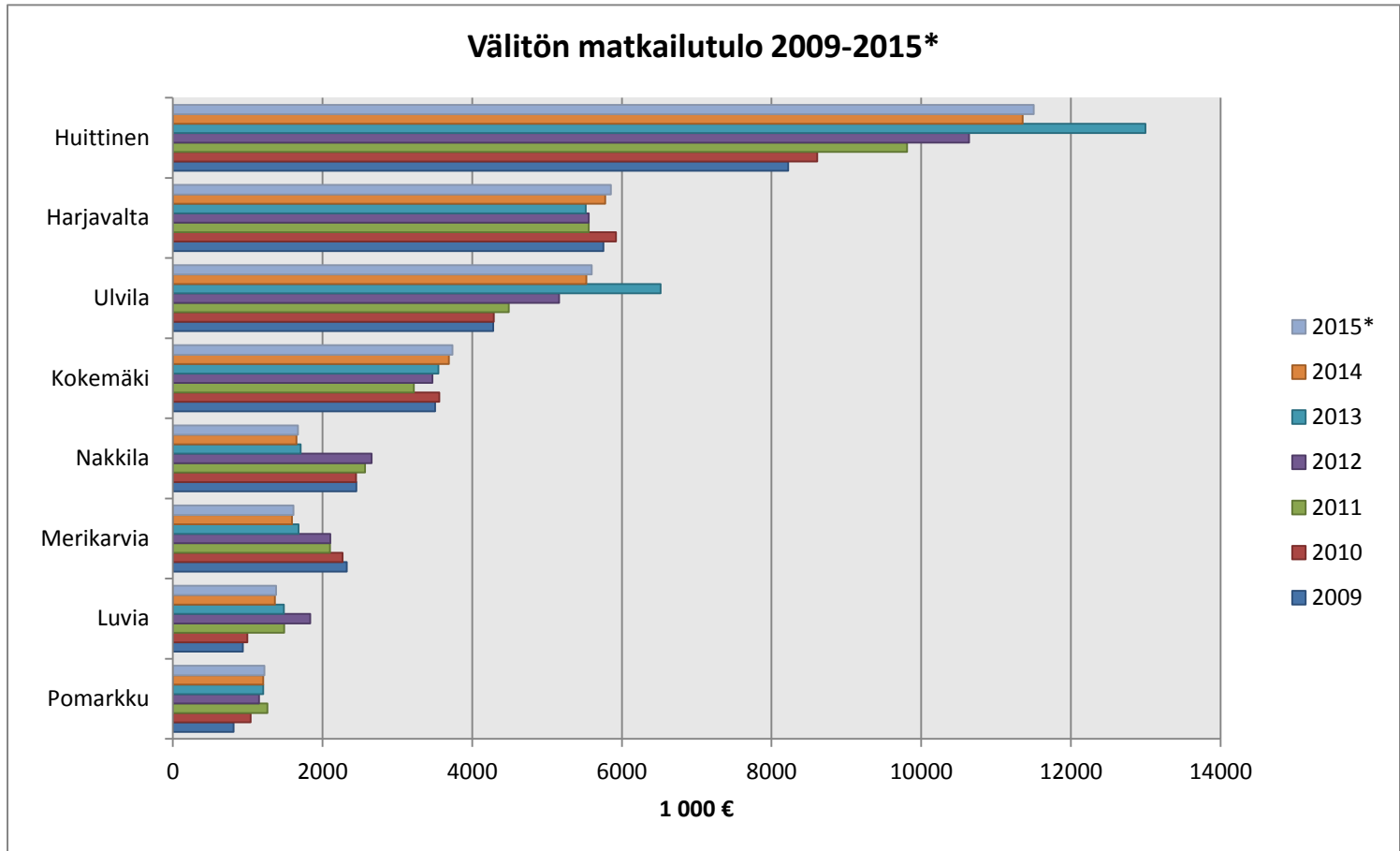
ALMA^{num}-matkailumallin tulokset 2016

**PORIN SEUTUKUNNAN
KUNNAT**

TULOKSET: kunnat Porin seutukunnassa

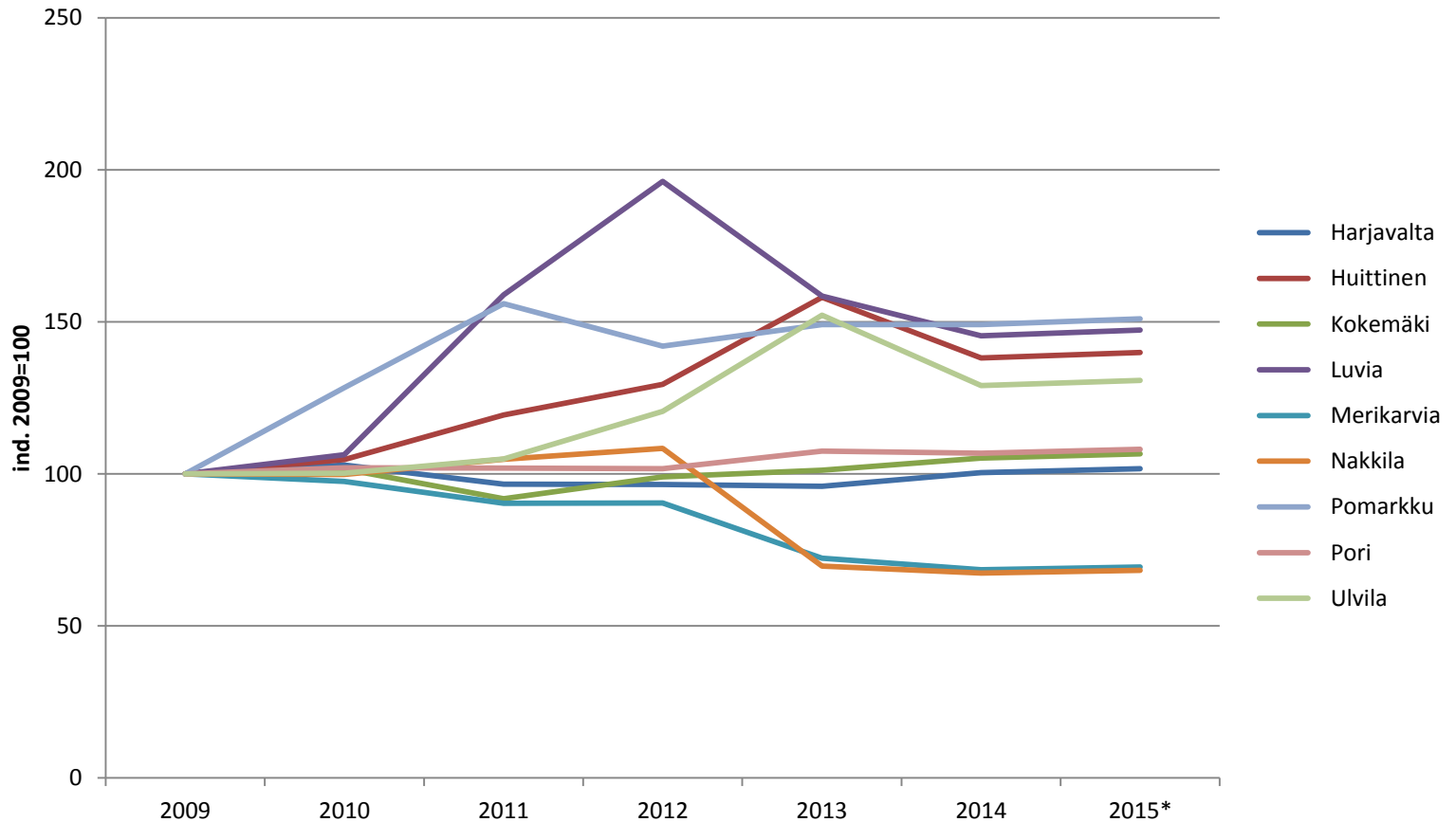

TULOKSET: kunnat Porin seudulla ilman Poria

TULOKSET: kunnat Porin seutukunnassa

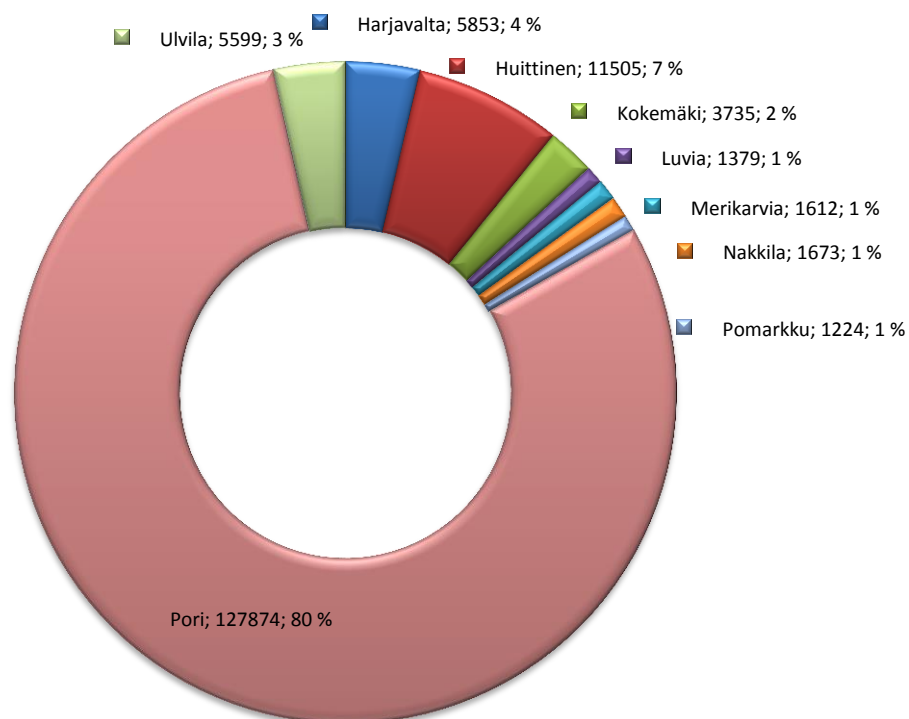
Välittömän matkailutulon kehitys 2009-2015*, ind. (2009=100)

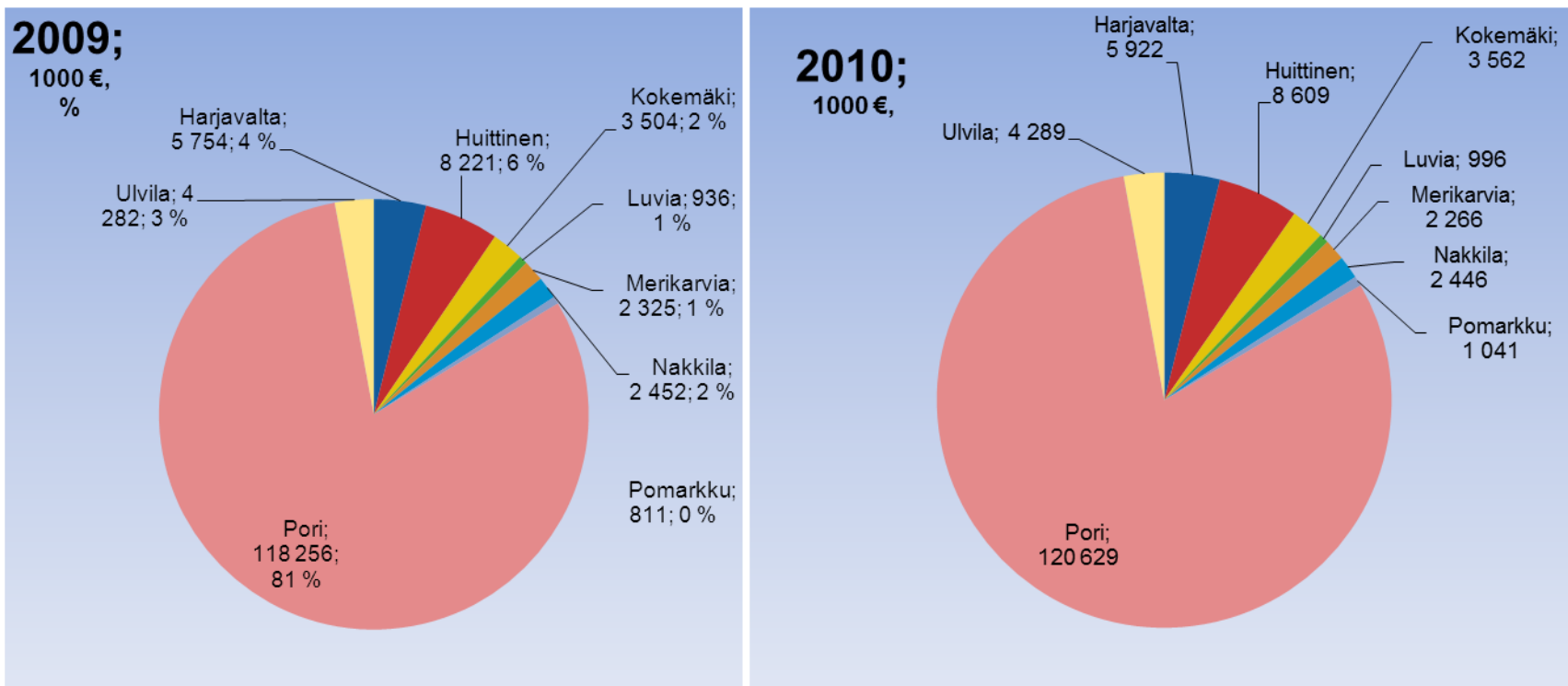
TULOKSET: välittömän matkailutulon jakautuminen kunnittain Porin seutukunnassa 2015*

2015* (1000 €, %)

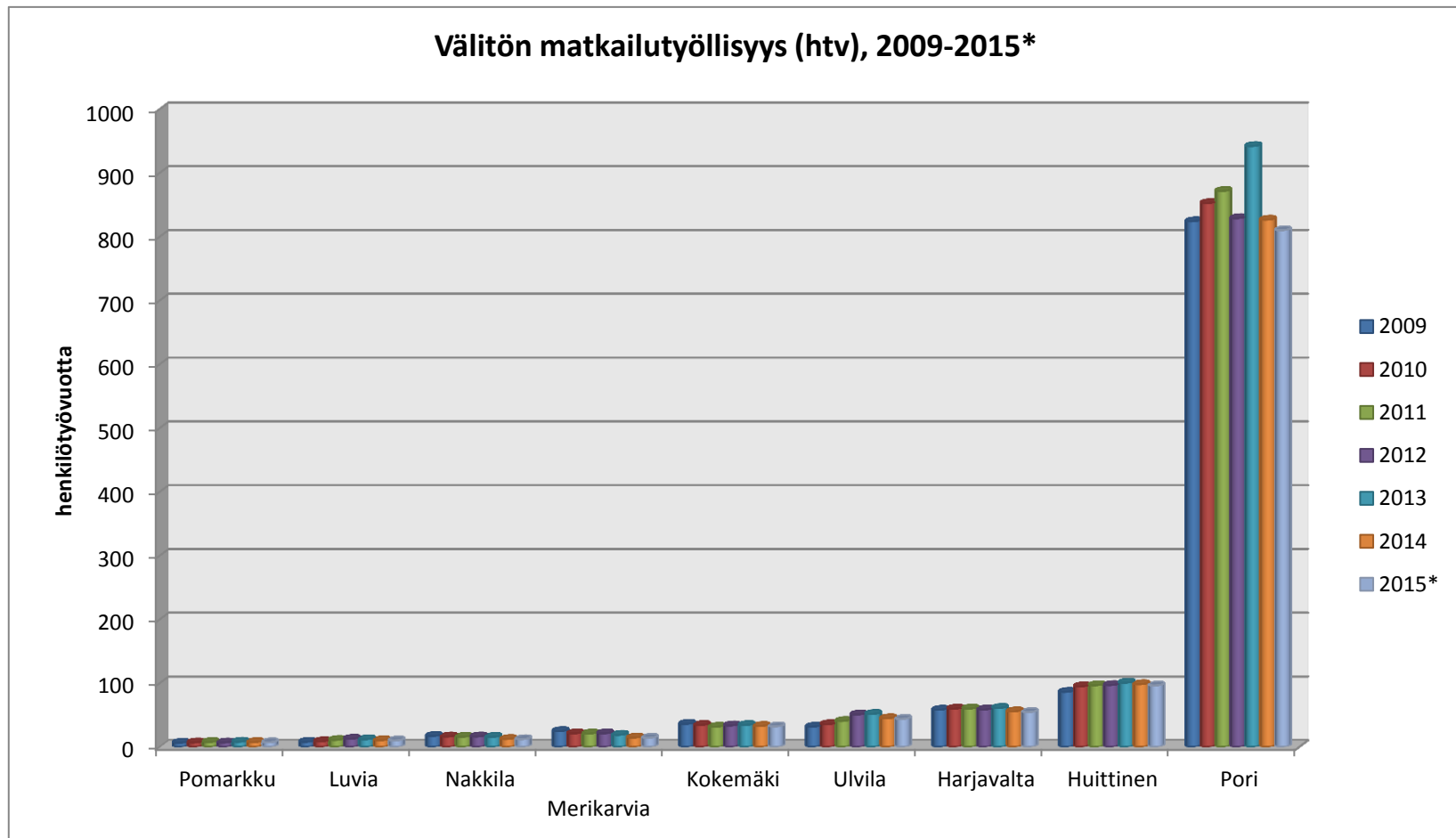

AIEMMAT TULOKSET: kunnat Porin seudulla 2009 ja 2010

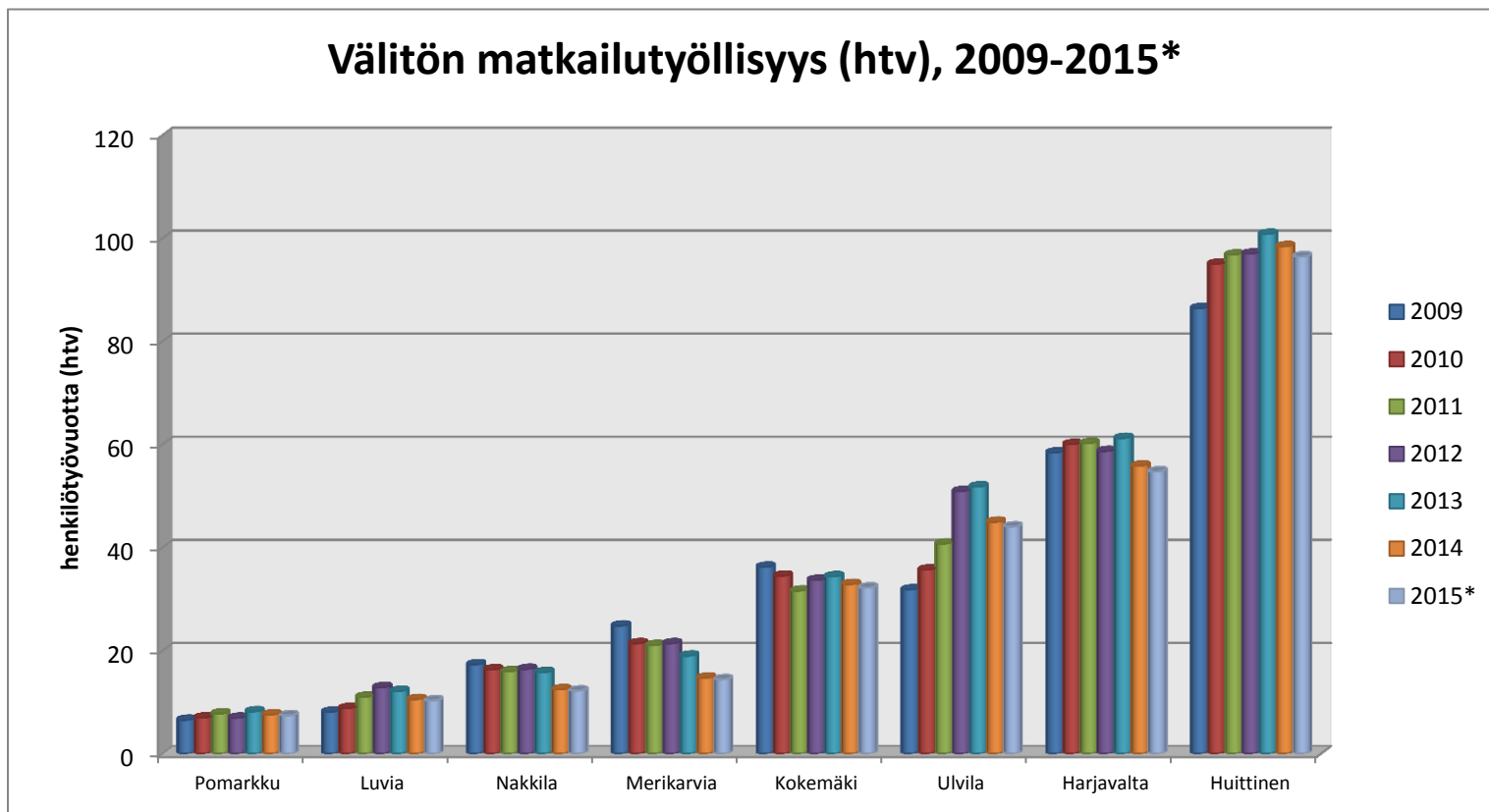
Välitön matkailutulo

TULOKSET: kunnat Porin seutukunnassa

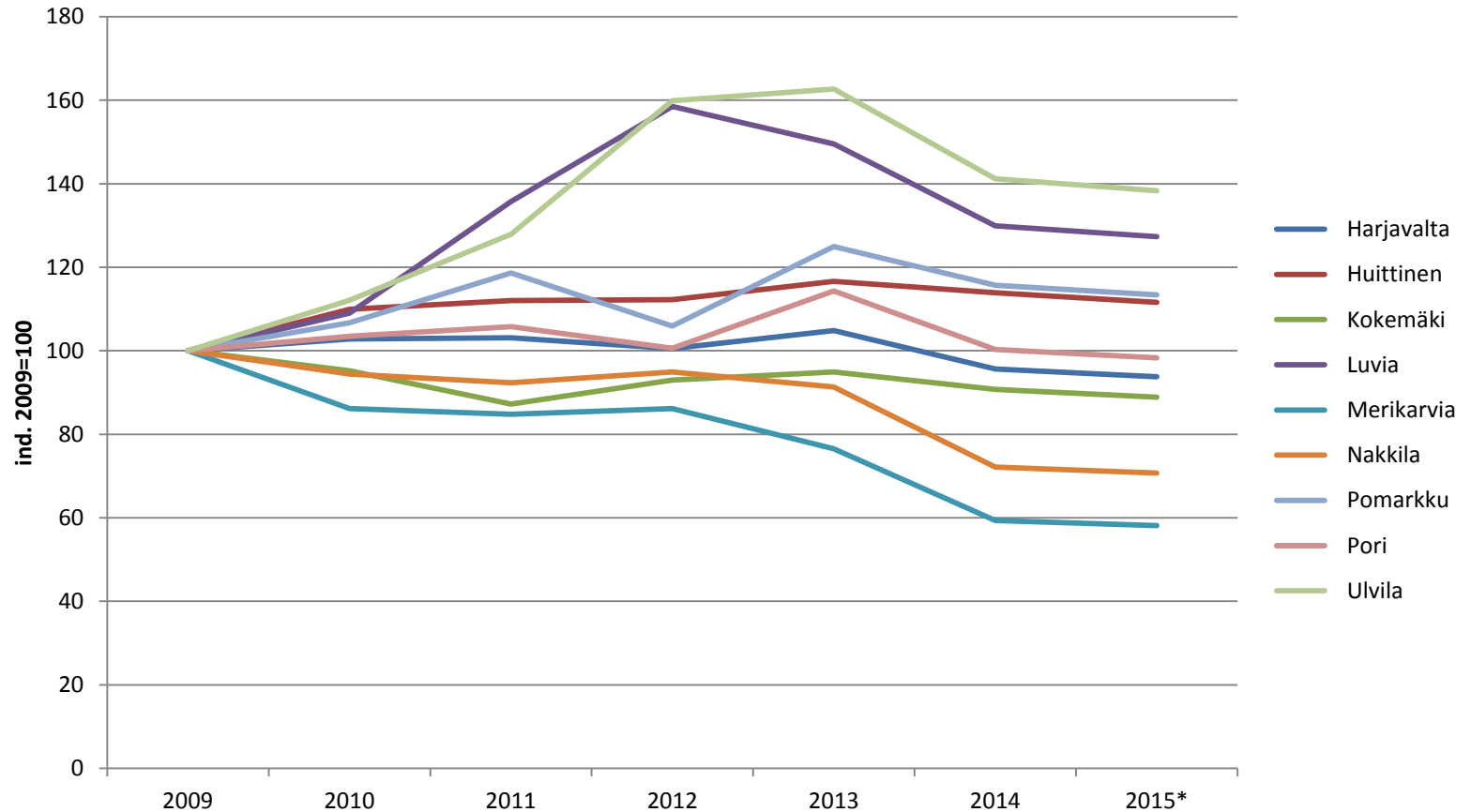

TULOKSET: kunnat Porin seutukunnassa ilman Poria

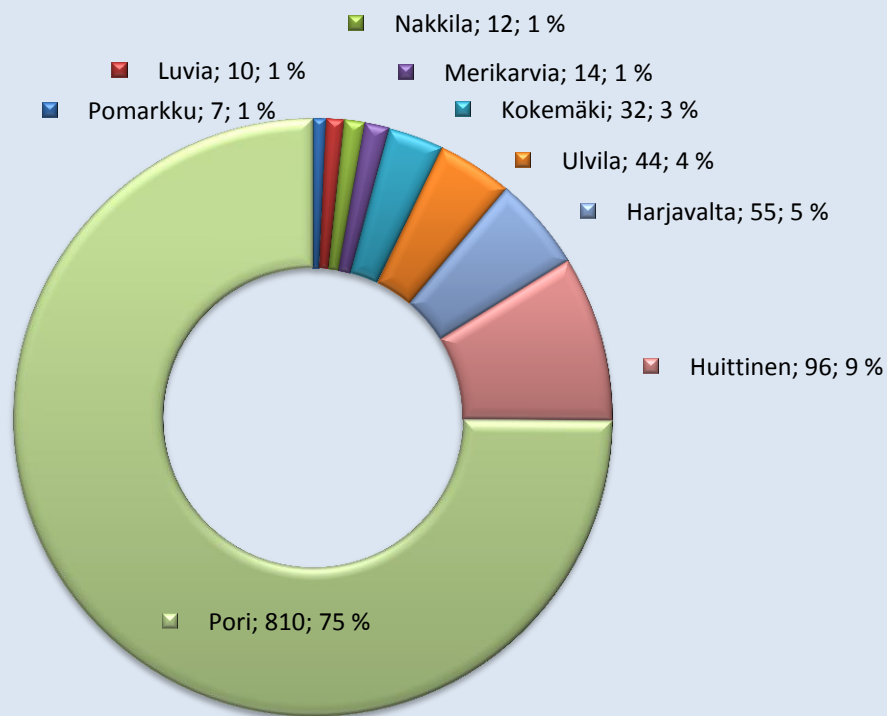
TULOKSET: kunnat Porin seutukunnassa

Välittömän matkailutyöllisyyden kehitys, ind. 2009=100

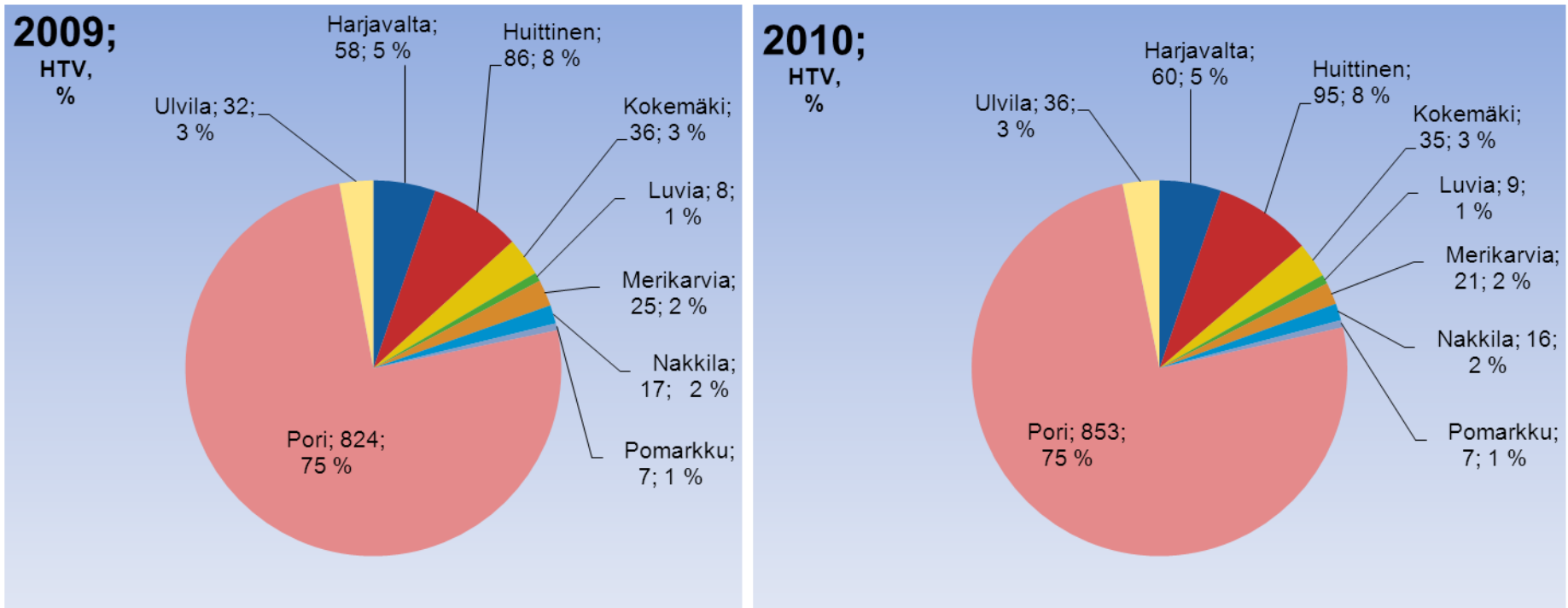
TULOKSET: matkailutyöllisyyden jakautuminen kunnittain Porin seutukunnassa 2015*

2015*
htv
%

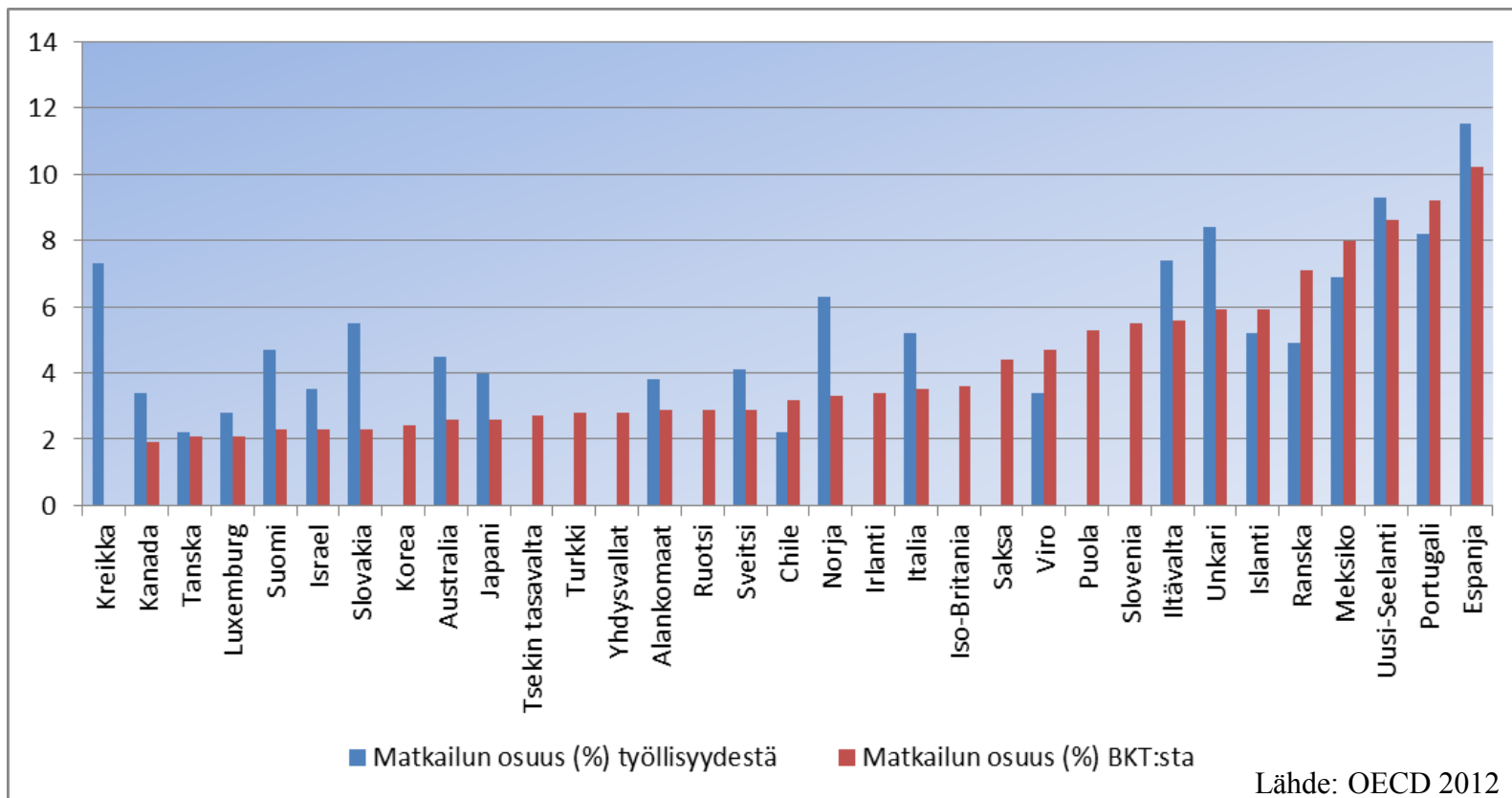
AIEMMAT TULOKSET: Kunnat Porin seudulla

Välitön matkailutyöllisyys (htv, 2009 ja 2010)

Matkailun merkitys OECD-maissa 2010

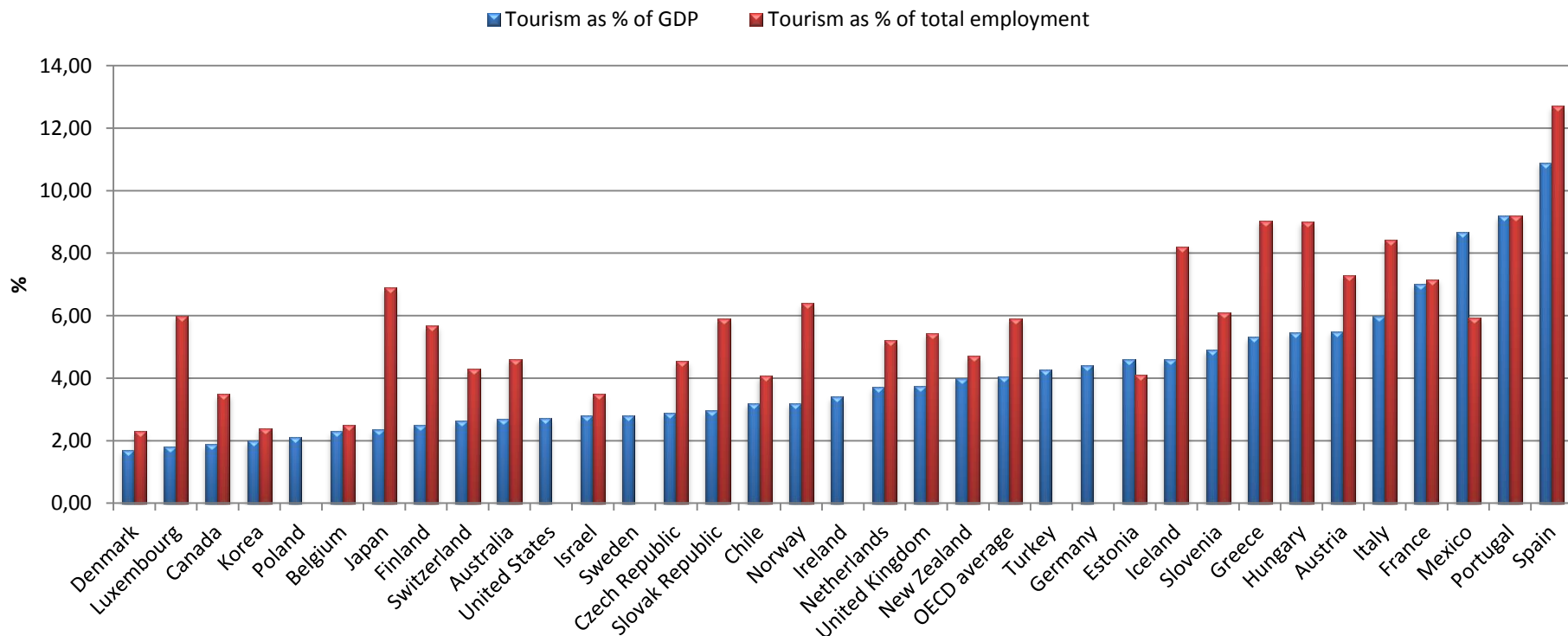
(maat järjestetty matkailun BKT-osuuden suhteen)

Lähde: OECD, 2012; Suomi, Viro, Islanti, Japani, Meksiko, Norja, Slovakia, Slovenia, Sveitsi, Iso-Britannia viimeisin BKT-osuustieto muu kuin 2010, Kreikan tieto puuttuu.

Kansainvälistä vertailua 2014

Välittömän matkailutulon ja työllisyyden merkitys OECD-maissa 2014*

* 2014 tai viimeisin saatavilla oleva vuosi

Lähde: OECD 2016

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

- TULOSTEN VERTAAMINEN
 - Eri vuosien tuloksia tässä tutkimuksessa tarkastelluilla alueilla voidaan verrata toisiinsa
 - => matkailutulon ja -työllisyyden kehittyminen järkevä seurantakohde jatkossakin
 - Tulosten vertailua muihin alueisiin ei voida tehdä luotettavasti muutoin kuin Varsinais-Suomen, Turun ja Vakka-Suomen seutukuntien osalta, koska muiden vertailualueiden/-tutkimusten arviointimenetelmät ja -ajankohdat eivät ole keskenään yhteneväisiä.
 - Mikäli jatkossa ALMA^{num}-matkailumallilla voidaan arvioida myös muita maakuntia (kuin Satakuntaa ja Varsinais-Suomea), niin alueellinen vertailtavuus matkailun aikaansaamasta tulosta, työllisyydestä ja merkityksestä paranee.
 - Yksittäinen alue voi tietysti ALMA^{num}-matkailumallin avulla parantaa alueensa matkailun taloudellisten vaikutusten vertailua ajassa.

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

- JOTKIN MATKAILUASIAT VAATISIVAT TÄSMÄLLISEMPÄÄ TUTKIMISTA?
 - Tapahutumien aluetaloudelliset tulo- ja työllisyysvaikutukset ja muut vaikutukset (mm. imagovaikutus, kulttuuripääoman kertyminen, elämystalous, tapahtumaosaaminen)
 - Vapaa-ajan asuntojen vaikutus matkailutuloon ja -työllisyyteen kunnittain
 - Täsmällisemmät kuntakohtaiset ja seutukuntakohtaiset matkailun erityispiirteet, yksittäiset matkailutoimijat
 - Matkailun potentiaali aluetalouden vihreämmän ja osallistavamman (s.o. työllistävemmän ja hyvinvointia laajemmalti jakavan) kasvun näkökulmasta, kansainvälisen, kansallisen ja alueellisen keskinäisriippuvuuden ja alueen/asukkaiden tunnettuuden lisääntymisen näkökulmasta sekä alueellisen jakamistalouden näkökulmasta.
 - Matkailun kohdealueiden diversifioitumisen näkökulma (edellytykset ja vaikutukset): mm. maaseutu- ja luontomatkailu, ruokaturismi, kulttuuri- ja tapahtumamatkailu, ihmiskäyttöiset liikuntamahdollisuudet (mm. pyöräily, luistelu, hiihto, sukellus...))
 - Uusien kulutustrendien, talouden robotisaation ja digitalisaation, turvallisuuskysymysten ja ilmaston muutoksen vaikutus tulevaan matkailuun

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

- ALMA^{num} MALLIN HYVÄT PUOLET:
 - Yksinkertainen ja helppo päivittää
 - vuosittaiset perusaineistokustannukset kohtuulliset, mutta
 - tässä lasketut ennakoarvot riippuvat suhdanneaineistosta
 - Tilastoihin perustuva tuloperusteinen malli
 - voitaisiin täydentää menoperusteisella kyselytutkimuksella (kyselyt matkailijoilta ja/tai potentiaalisilta matkailijoilta) ja/tai
 - tuloperusteisella kyselytutkimuksella (kyselyt matkailuyrittäjille ja matkailuun liittyville toimialoille).

Tutkimukselliset lisätiedot:
Ari Karppinen ja Saku Vähäsantanen
www.satamittari.fi

Elämyksellisiä hetkiä Porin seudulla!

PRIZZTECH

maisa
Porin Seudun Matkailu Oy

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

